

VILNIS

LIBRARY

JUN 2 1981

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXI Nr. 11

KETVIRTADIENIS, GEGUŽĖS [MAY] 28, 1981

KAINA 25 c.

KASDIEN

**"BIUDŽETO
SUBALANSAVIMAS"
IŠ VIENŲ ATIMA,
KITIEMS DUODA
SEMIASI INSPIRACIJOS IŠ...
NORIU PRIMINTI**

Daug diskutuota ir daug kas tebediskutuoja prez. Reagano "biudžeto subalansavimo" politiką. Liaudis prieš šią politiką sukilusi. Korporacijos ir šiaip biznis bei jam tarnaujantys įvairiausio plauko politikieriai už šią politiką ploja katutėmis, kongrese reakcininkai už ją balsuoja.

Kas gi pagaliau yra ta "biudžeto subalansavimo" politika? Krašto bei liaudies gerbuviiui ji tikrai nieko gero nežada. Kaip geležinkelininkų profsąjungos prez. Fred Kroll sako, "biudžeto subalansavimas" yra niekas daugiau, o noras Amerikos žmones padalyti į dvi klases — labai turtingų ir labai biednų. Nors ir dabar yra tokios dvi klasės, bet žiūrint iš šalies ryškaus skirtumo nelabai matosi. "Biudžeto subalansavimo" politika apvilks vienus ir antrus uniformomis.

* * *

Kad "biudžeto subalansavimas" yra — atimti iš varguomenės ir duoti korporacijų turčiams, tai neginčijamas faktas. Stai, kaip yra nutarta, \$3.1 bilijono bus atimta iš varguomenės, gaunančios maisto talonus, \$700 milijonų bus atimta iš gaunančių socialinio aprūpinimo pašalpas, \$1.6 bilijono bus atimta iš vaikų, gaunančių mokyklose pietus, \$1.2 bilijono bus atimta iš biednų žmonių, gaunančių Medicaid programą paramos, \$1.2 bilijono bus atimta iš biednų žmonių, gaunančių Medicaid programą paramos, \$1.2 bilijono bus atimta iš bedarbių, gaunančių nedarbo kompensacijas ir t. t. Tuo tarpu karinis biudžetas bus padidintas keliasdešimčia bilijonų dolerių, kad Pentagonas galėtų duoti riebius užsakymus ginklų pramonės ir su ja susijusiems magnatams.

Ką toks "biudžeto subalansavimas" žada liaudžiai, komentarų nereikia.

* * *

Rašant šiuos žodžius tūkstančiai anglies kasėjų tebestreikuoja, tebekovoja prieš anglies kasyklų kompanijų užmačius pakirsti šaknis jų profesinei sąjungai. Pulka angliakasių žmonių stovinėja prie socialinio aprūpinimo įstaigų, prie sriubos virtuvių biedniams, kad parnešus vaikams skystimo šaukštą ar fasolių skardindėlę, nemaža vaikščiotojančių piketo linijose pranda automobilius bei namelius, neišsimokėdami paskolų.

Tuo tarpu anglies kasyklų kompanijų agentai ne tik žodžiu, bet ir lapeliais ir netgi per "Morgantown Dominion Post" laikraštį varo propagandą, kad angliakasiai streikuo-

Lietuva gali didžiulis savo mokslų akademija

Dvi dienas žymiausi respublikos mokslininkai svarstė praėjusio penkmečio paskutiniųjų metų darbus, apžvelgė visą Lietuvos TSR Mokslų Akademijos 40-ties metų kelią. Vyko visuotinio susirinkimo ataskaitinė-rinkiminė sesija.

Akademija gimė didžiulių revoliucinių pertvarkymų sąlygomis. Į ją susibūrė žymiausi respublikos mokslininkai, kad prisidėtų prie ekonominės, socialinės, techninės ir kultūrinės raidos problemų sprendimo, krašto gamybinių jėgų ugdymo.

Brolišku tautų mokslininkų, TSRS Mokslų Akademijos padedama, ji nuolat augo ir stiprėjo — buvo plečiami ir gilinami moksliniai tyrimai, augo kadrai, stiprėjo materialinė-techninė bazė. Šiuo metu Akademijos institutuose ir įstaigose dirba 4.5 tūkstančio žmonių. Sėkmingai išspręsta daugelis svarbių teorinių ir praktinių fizikos, matematikos, technikos, chemijos, biologijos ir visuomenės mokslų problemų.

Šiandien Mokslų Akademija drauge su daugeliu kitų organizacijų nagrinėja ir sprendžia 29 kompleksines programas. Kai kurios

ja dėl to, kad dabar pavasarį turėtų progos atostogauti. Ar tai nebegėdiškas žmonių ižeidinėjimas!

Bet tas kompanijoms neišeis į gerą. Kitų pramonės šakų darbininkai telkiasi angliakasiam padėti. Mes irgi linkime jiems laimėti.

* * *

Dėl prez. Reagano užmačių iš biednų atimti, o turtingiems duoti, sunerimo kaip niekad anksčiau organizuoti Amerikos darbininkai, netgi ir jų profsąjungų kai kurie biurokratai. Geležinkelininkai, greta visų kitų, stačiai šaukte šaukia, kad prezidentas savo užmačių atsakyty. Nes, išties, pagal prezidento užmačius, mažiausia 70 tūkstančių geležinkelių darbininkų ir tarnautojų netektų darbo, netektų pensijų.

Nenuostabu, kad geležinkelių darbininkų profsąjungų salėse atgyja prisiminimai apie Eugene V. Debsą, apie didįjį Pullman darbininkų streiką, vykusį 1880 metais, apie geležinkelininkų kovas už pensijas... Geležinkelių darbininkai iš kovų istorijos semiasi inspiracijos nepasiduoti nūdien. O tai labai didelis dalykas klasių kovos barikadoje.

* * *

Kad neužmirščiau, pasinaudoju proga visiems priminti, jog birželio 7 dieną bus laikraščio "Vilnius" dalininkų suvažiavimas. Turėkite tai galvoje ir stengkitės suvažiavime dalyvauti kas su sveikinimais, kas su žodžiu. Atminkite, jog laikraščio "Vilnius" likimas yra visų jūsų rankose. S. J. Jokubka

Naujai išrinktas LTSR Mokslų Akademijos prezidiumas [iš kairės į dešinę]: pirmoje eilėje — A. Žukauskas, J. Matulis, J. Požela, K. Meškauskas, antroje eilėje — A. Merkys, K. Korsakas, V. Niunka, J. Kubilius, V. Statulevičius, L. Kairiūkštis.

programos susijusios su atominės energijos kūriniu respublikoje, kosmoso tyrinėjimu, žmogaus ir biosferos santykių analize, tikimybių teorijos taikymu valdymui. Akademijos planuose moksliniai-techniniai darbai sudaro daugiau kaip 40 procentų, o kai kuriuose institutuose jie siekia net iki 60 procentų. Tai ryškus mokslo ir gamybos ryšių stiprėjimas. Stambesni tapo liaudies ūkio užsakymai Akademijos institutams, svaresnės ūkiskaitinių darbų temos.

Akademija, glaudžiai bendradarbiaudama su sąjunginėmis organizacijomis, nepamiršta ir liaudies ūkio poreikių. Su Šiaulių miestu sudaryta ilgalaikė mokslinio-techninio kūrybinio bendradarbiavimo sutartis 1981-1985 metams. Tai nauja bendradarbiavimo forma, kuria siekiama stiprinti mokslo ryšius su gamyba, paruošti optimalias miesto pramonės vystymo kryptis. Glaudūs Akademijos mokslininkų ryšiai su "Sigmos", "Lelijos" gamybiniais susivienijimais, Panevėžio "Ekranas", Mažeikių kompresorių ir kitomis gamyklomis.

Didelę naudą žemės ūkiui ir Akademijos mokslininkams teikia artimi ryšiai su Baltarusijos TSR Mokslų Akademija, su kuria pasirašyta socialistinio lenktyniavimo sutartis. Šis ilgametis bendradarbiavimas ugdė socialistinį internacionalizmą, broliškus dviejų respublikų mokslininkų ryšius.

Akademijos ryšiai ir darbai jau seniai peržengė ne tik respublikos, bet ir visos Tarybų Sąjungos sienas. Rytų Vokietija įsigijo Tarybų Lietuvos chemikų išradimo "Sarmis cinkavimo elektrolitas" licenciją, kiti darbai pernai patentuoti Anglijoje, JAV, Kanadoje, Vakarų Vokietijoje ir kitur.

Lietuvos TSR Akademijsa per savo 40 gyvavimo metų išaugo į galingą mokslo instanciją, padedančią savo darbais vystyti respublikos liaudies ūkį.

TRUMPAI

— Connecticut valstijos ispaniškai kalbantys amerikiečiai pradeda pikintis, kad mokyklos vengia jų ispaniškai kalbančių vaikų, taipgi ispaniškai kalbančių mokytojų.

— Prez. Reaganas ir jo žmona Nancy praeitais metais už padėtus pinigus bankuose gavo \$164,337 palūkanų. Jų pajamos tais metais buvo \$227,968.

— Vašingtono valstijos piliečiai nubalsavo, kad jų valstijoje būtų uždrausti radioaktyviųjų atmatų sąslavynai. Federalinė valdžia ruošiasi šį nutarimą atmesti.

— Anglijos konservatorių premjerė Margaret Thatcher, išties, beširdė. Kad pateisintus savo užsispyrimą prieš Airijos kovotojus už laisvę, nepaisė, kad arių aktyvistas Bobby Sands badu numirs kalėjime. Visi reakcininkai beširdžiai, bet toks premjerės Margaret Thatcher beširdiškumas retas.

— Jungtinių Tautų ekonomikos komisija Europos klausimams studijuoti, balandžio sesijoje priėjo išvados, kad kapitalistinių šalių ekonomika smunka, o socialistinių klesti. Komisijos sudėtyje yra 32 šalys, jų tarpe JAV ir Kanada.

— Kuveito užsienio reikalų ministras Sheik Sabah al-Ahmad, lankydamasis Maskvoje, su tarybiniais pareigūnais sutiko, jog Persu pusiasaly nereikia jokios užsienio intervencijos. Pusiasalio šalys gali susitvarkyti pačios vienos.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60606 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Vašingtono užsienio politika bėdoje

Po rinkimų prez. Reaganas su savo politikieriais atėjęs į valdžią pirmomis dienomis prieš vykstančias tarptautinės politikos arenoje pakaitas, ypač prieš Tarybų Sąjungą, pasiūsiuše visu išdidumu. Atrodė, tarytum su niekuo nesiskaitys, iš jėgos pozicijų diktuos, darys taip, kaip jiems geriau. Bet laikas parodė, jog iš didelių purkštavimų niekas neišeina. Negalima nei Vidurio Rytuose ponauti, nei Vakarų Europos sąjungininkų vedžioti už nosių, nei nesiskaityti su Tarybų Sąjunga.

Valstybės sekretorius Alexander Haig vykdamas į Vidurio Rytus manė, kad tarp Izraelio agresorių ir reakcinių arabų šalių politinį rūgimą sulaikys, bet niekas neišėjo. Grįžo nieko nepesęs. Gynybos sekretoriui Caspar Weinberger su NATO sąjungininkais tas pats. Nuvyko pats sekretorius Haig Italijon į sąjungininkų susirinkimą, išėjo dar blogiau. Šie tiesmukai pasakė, jeigu JAV nori išdėstyti Vakarų Europoje savo raketą, turi pirma susitarti su Tarybų Sąjunga dėl ginkluotės apribojimo.

Visa tai neginėjimais rodo, kad prez. Reagano administracijos užsienio politikoje vyksta brūkėjimas. Arba išvalgesnių komentatorių nuomone, net a la tokio "Wall Street Journal" reakcininko Irving Kristol, Vašingtono užsienio politikoje krizė. Kodėl? Prez. Reagano nacionalinio saugumo klausimams patarėjas Richard V. Allen nors tiesioginiai nepasako, kodėl ta krizė yra, bet iš jo pareiškimo per Vakarų Vokietijos radiją duodasi suprasti, kodėl ši krizė kyla. O gi, kad Vakarų Europos liaudyje per didelės pacifistinės tendencijos. Vadinasi, Vašingtono užsienio politikoje krizė, kad nesiskaitoma su pasaulio tautų viešąja nuomone.

O ta nuomonė Vašingtono užsienio politikai stačiai peilis po kaklu. Taikos jėgos, nuotaikos prieš ginklavimą ir karą auga kaip ant mielių. Vakarų Vokietijos valdytojai šiomis nuotaikomis rimtai susirūpinę, Olandijoj JAV Pershing raketų klausimas virto rinkiminiu klausimu, Anglijoje prieš JAV branduolines raketą formuojasi protesto susirinkimai, demonstracijos. Anglikonų bažnyčios susirinkimas Vašingtone griežtai pasisakė prieš branduolinį karą. Ženevoje nepriklausomos komisijos nusiginklavimui, septyniolikos šalių politiniai lyderiai, vadovaujant buvusiam Švedijos premjerui Olof Palme, tiesiai pareikalavo, kad JAV dėl ginklavimosi apribojimo turi tartis su Tarybų Sąjunga. Paimkime protesto demonstraciją prie Jungtinių Tautų bei gegužės 3 d. Vašingtone, nukreiptą prieš kišimąsi į El Salvadorą. Visa tai štai ir yra, kad prez. Reagano administracijos užsienio politika krizėje.

Ir jeigu Vašingtonas užsienio politikos kurso nepakreips realiu keliu, ši krizė didės. Prieš kurį laiką Tarybų Sąjungos Komunistų partijos suvažiavimo paskelbta taikos politika kasdien užkariauja vis daugiau širdžių pasaulyje, Brežnevo pasiūlymai susitarti taikos labai inspiruoja milijonus žmonių stoti į taikos partizanų gretas, kad ginklavimasis pasaulio neprivestų prie tragedijos.

Galanda žirkles apkarpyti Social Security

Bile kurios didžiosios partijos — Demokratų ar Respublikonų — politikieriams Social Security pensininkų armija yra dėmesio centre. Nors per rinkimus laimėjimą lemia rinkiminės kampanijos metu išleistus sumos pinigų, bet žmonių balsai vis tiek reikalingi. O Social Security pensininkai piliečiai balsuoja ir gali labai daug lemti, kai jų armija yra apie 35 milijonai. Todėl nėra truputį nenuostabu, kad Social Security programa viena opiausių iš visų kitų socialių programų, įtraukų į prez. Reagano sąrašą apkarpyti, kad būtų daugiau pinigų ginklavimuisi ir lengvatų didžiajam monopoliniam biznui.

Neseniai Cikagoje lankęsis biudžeto direktorius David A. Stockman, kuriam pavesta dorois su socialinių programų apkarpymu, kalbėdamas Amerikos laikraščių leidėjų asociacijos suvažiavime, palietė ir Social Security programą. Kad dėl apkarpyto šios programos nebūtų kaltas, kad nusiplautų rankas kaip Pilotas, suaimanavo, jog reikia kas nors daryti su Social Security programa, nes, girdi, kitais metais dali pristigti pinigų pensijoms mokėti.

Tuo tarpu išdo sekretorius Donald T. Reagan savo ruožtu užgiedojo, kad jau daroma, administracijos kabineto jau svarstoma kas daryti su Social Security programa. Esą dar nėra galutinai susitarta, kas daryti, bet rimtai ieškoma alternatyvų, kas su ja daryti.

Kaip kongreso, taip administracijos politikieriams gaila "žento ir varškės". Iš biudžeto direktoriaus David A. Stockman duodasi suprasti, jog administracija siekia su Social Security programa dorois taip, kad būtų "sotus vilkas ir nepaliesta ožka".

Kol kas, be abejo, kad gaunantys pensijas nesukiltų per daug protestuoti galvoja taikiniu turėti jaunus darbininkus, kurie pradės dirbti ir mokėti senatvės apdraudos mokesčius, kad į Social Security pensiją tegalėtų išeiti tik sulaukę 68 metų amžiaus, o ne taip, kaip dabar — 65 metų. Dėmesio

NESUSIKALBA IR TARPUSAVY

Sakysim, kuris nors svetimšalis mūsų paklaustų — kokie pagrindiniai lietuvių tautos bruožai? Esame tikri, kad kiekvienas mūsų pripasakotų apie savo naciją labai daug gražaus. Ir tai būtų visiškai normalu. O dabar, sakysim, tas pats svetimšalis imtų ir sužinotų, apie ką rašo lietuvių išeivijos laikraščiai. Esam tikri — jo nuomonė pasikeistų, ir pasikeistų ne į gerąją pusę. Kodėl?

Iš karto pridursime — lietuvių išeivijos spaudos tarpusavio santykiai stipriai nustebina kiekvieną Tarybų Lietuvos žmogų, pirmąkart susidūrusų su minimu reiškiniu. Atrodytų, žmonės, atsідūrusius toli nuo tėvynės, praradusius saitus su gimtuoju kraštu, turi vienyti bendras likimas. Atrodytų, kova su nutautėjimu, pastangos išsaugoti tėvų kalbą ir papročius norom nenorom verčia vienus laikyti kitų, nesivaidyti ir nesirieti. Tačiau, atsivertus, sakysim, kad ir "Naujienu" numerį, akis užkliūna už tokio teksto: "gaila, kad toks žurnalas kaip "Karys" ir jo redaktorius leidžia "Kario" puslapius terlioti tokiam rašivai kaip Jurgis Gediminėnas. Juk tai nėra joks žurnalistas, o pilnas pagiežos ir neapykantos dvikojis padaras. Jeigu jis turėtų ragus — išbadytų visus tuos, kurie kitaip galvoja, negu jis . . . (. . .) O užvis labiausiai jis nekenčia "Naujienu" redaktoriaus, kad įmanytų, jis jį vandens šaukšte paskandintų . . ."

Bet gal tai netipiškas atvejis, pagalvosite, tiesiog toks netikęs straipsnis po ranka pasipainiojo . . . Ir atverčiate kitą tautišką organą — žurnalą "Akiračius", išspausdinusį straipsnį rūpima tema, pavadintą "Apie spaudą ir spaudos apžvalgą". Šitas organas, gėdydamas ir graudendamas pernelyg įsisiautėjusius tautiečius, daro nelabai linksmas išvadas. Pavyzdžiui, nors "neribotų galimybių" šalyje išeivijos spauda išpažįsta demokratinę spaudos supratimą, pati naudoja spaudos laisve, kiekviena proga moko kitus — jų tarpe ir mus — tačiau pati elgiasi priešingai. Štai ką perskaitome: "Ji turi įsivedusi savos rūšies cenzūrą, nespausdina priešingos nuomonės ar net atskirų asmenų laiškų redakcijai, kurie buvo to paties laikraščio apšmeižti, bet mieliai spausdina tuos laiškus, kurie kritikuoja kito laikraščio straipsnius ar atskirų asmenų pareiškimus." Atrodytų — turėjo prilti ginčai, nurimti aistros, broliai lietuviai turėjo susigėsti, o kai kas — net ir parausti. Nes gi teisybę pasakė broliams "Akiračiais". Ir niekur nuo to nedingsi, nepaisant patiko šie žodžiai ar nelabai. O dabar atspėkit, ką gi atsakė likimo broliai savo pamokslaujančiam kolegai. Žodis "Tėviškės" žiburiams": "Susidaro įspūdis, kad tik vieni "Akiračiai" teturi išminties monopolį". Kitaip tariant, kas toks esi, kad kitus mokai? O kai kas tiesiai pasako, kas esi, kuo kvepi, ir kuo kitus tepi. Pavyzdžiui, vienam laikraštelyje rasime tik inicialais tepasirašiusio brolio lietuvio šiuos žodžius: "Gimtojo krašto" išperėtas Trojos arklys vardu "Akiračiai" blaškosi savųjų

srutų sukūriuose". Štai ir visa etika. Visas išeivijos žurnalistų solidarumas, vienybė ir bendri tikslai.

Norėtume atsiriboti — visoje Lietuvoje spaudoje, susidedančioje iš 250 periodinių leidinių, tokių turgaus lygio diskusijų nėra su žiburiu nerasi. Redaktorius, išspausdinęs ką nors panašaus, taptų visų pajuokos objektu. Juk net mažam vaikui aišku, kad ginče turi išaiškėti tiesa. Ir kad koliojimas, patyčios ir užgauliojimai nėra tie argumentai, kurių pagalba galima ką nors įrodyti. Būtume naivūs galvodami, kad mūsų šiandieninis moralizavimas kam nors atvers akis. Bet į vieną klausimą — kodėl taip yra? — atsakymą žinome.

Mūsų nuomone, visus šiuos neigytivius lietuvių reakcingosios išeivijos spaudos reiškinius gimdo jos uždaramas, interesų ribotumas, tvankus ir priplėkęs kameriškus. Juk tiek metų visa ši spauda užsiima vienu vienutėliu fantastiniu uždaviniu — bando pasukti istorijos ratą atgal. Šių pastangų beprasmiškumas ir gimdo įtarimus bei erzeli, kad ne visi vienodai stengiasi, kad aš, girdi, plėšausi iš paskutiniųjų, o anas simuliuoja, tuo tarpu anas įsitikinęs atvirksčiai — maždaug šitaip atsiranda minėta nesveika atmosfera, kurioje normalus skaitytojas turėtų jausti deguonies stoką. Svarbi ir kilni spaudos misija šiuolaikiniame pasaulyje, ir gaila žiūrėti, kai ji neatitinka savo paskirties **Kazys Bagdonavičius**

TRUMPAI

— Socialistų Internacionalo pirmininkas, buvęs Vakarų Vokietijos kancleris Willy Brandt, pasmerkę prez. Reagano politiką El Salvadoro atžvilgiu — pasisakė prieš JAV kišimąsi į tos šalies vidaus reikalus.

— Automobilių pramonės produkcija yra sumažėjusi, bet tuo pačiu metu yra padidėjęs importas dalių automobiliams surinkti, ypač nemaža importuoja motorų. Ryšium su tuo visiems laikams yra paleista iš darbo 25 procentai darbininkų. Jie jau niekad nebebus priimti atgal į darbą.

— Ryšium su prez. Reagano antitarbininkiška politika, Vašingtono valstijos didžiųjų profsąjungų vadovai susirinkę rado bendrą kalbą, ko nėra buvę per 35 metus.

— El Salvadoro revoliucinio fronto darbuotojas Mario Vasquez, kalbėdamas Trečiojo pasaulio žurnalistų susirinkime Vašingtone, pažymėjo, kad El Salvadoro liaudį į kovą neveda nei Kuba, nei Tarybų Sąjunga, nei komunistai, o neapsakomas skurdas.

— Prez. Nixono valstybės sekretoriumi buvo Vietnamo karo kranklys Kissingeris, prez. Carterio valstybės sekretoriumi buvo didelis Amerikos patriotas Brzezinski, dabar yra karo diktatorius Alexander Haig. Nė vienam jų nerūpi ir nerūpėjo, kad karui kilus žūtų milijonai Amerikos jaunuolių rašo "Daily World".

centre yra "pačiupinėti" ir 62 metų amžiaus išeinančių į pensiją. Ypač rūpi "pačiupinėti" pensijų didinimą ryšium su pragyvenimo brangėjimu (cost-of-living adjustment).

Vadinasi, žirkles galandamos, ir rimtai galandamos, apkarpyti Social Security programą.

Vilnis, 1981 gegužės 28

Kaip yra dabar, iš "žaliosios revoliucijos" niekas neišeina

"Žalioji revoliucija užsprings ta... Žalioji revoliucija apvylė". Šios liūdno išvados dažnai pasirodo straipsniuose apie žemės ūkį Pietryčių Azijoje, skamba valstybinių ir politinių veikėjų kalbose. "Žalioji revoliucija" vadinamas agrotechninių priemonių kompleksas žemės ūkio gamybai plėsti, siekiant išspręsti maisto produktų problemą. Tačiau iki šito dar toli. Daugelis Azijos šalių miestuose ir kaimuose slankioja it šešėliai vaikai su išputusiais pilvais, išsekę jaunuoliai, elgetos. Visi jie kaulija smulkų, už kuriuos galėtų nusipirkti saujelę ryžių.

Prieš keletą metų atrodė, kad itin derlinga kviečių veislė, trašos, šiuolaikinės mašinos yra trys galiūnai, kurie buvusių kolonijų valstiečių ūkius išves iš atsilikimo, padarys juos produktyvius, pagaliau iki soties pamaitins kaimų ir miestų gyventojus. Kodėl viltys nepasitvirtino? Filipinų laikraštis "Business day", spausdindamas šia tema didelį straipsnį, priėjo išvados, kad "žalioji revoliucija" iš pat pradžių tarnavo užsienio interesams.

Daugiau kaip pusė dirbamų Filipinų žemės skirta auginti cukrenendrėms, kokoso riešutams, bananams, ananasams, kavai ir kakavai. Ten daug kur taikomi mechanizmai, įdiegiamos itin derlingos veis-

lės. Tačiau dauguma produkcijos išvežama į užsienį, ir didžiumą pelno gauna užsienio monopolijos.

Laikraštis susirūpinęs, kad tiek Filipinuose, tiek ir kitose Azijos, Afrikos, Lotynų Amerikos šalyse su "žaliosios revoliucijos" vėliava veikia transnacionalinės korporacijos. Jos užima geriausias žemes, skurdina valstiečius ir visiškai nesirūpina, kad būtų išspręsta maisto produktų problema.

Iš "žaliosios revoliucijos" pralobą ir vietinis elitas, biurokratinės buržuazijos atstovai. "Žalioji revoliucija" daugeliu atvejų privedė prie to, kad feodalų vietą užėmė vadinamojo "agrobiznio" atstovai. Tačiau išnaudojimas liko, kartais net žiauresnis. Daugelis valstiečių, kaip ir anksčiau, neraštingi, neturi politinių teisių, izoliuoti nuo pažangiųjų jėgų ir procesų. Daugelyje žemės ūkio šakų nėra permainingų. Jos yra feodalinio, kartais ikifeodalinio lygio. Tad suprantama, kad produkcijos gamyba atsilieka nuo gyventojų gausėjimo.

Daugelis socialinių programų lieka neišspręstos. Todėl pažangiosios jėgos kelia klausimą, kad kaime būtina vykdyti didžiules socialines ekonomines reformas ir sumažinti daugelio besivystančių šalių priklausomybę nuo svarbiausių kapitalistinių centrų. L. K-vas

Pakistas ir Jungtinės Valstijos

Kaip atsimename, Vašingtone lankėsi Pakistano užsienio reikalų ministras Aha Sachi. Šis jo vizitas atkreipė pasaulio visuomenės dėmesį todėl, kad pastaruoju metu ėmė sparčiai stiprėti JAV ir Pakistano karinis aliansas. Būtent karinio sandėrio reikalais ir lankėsi šiapus Atlanto Pakistano užsienio ministras.

Amerikiečių spauda praneša, kad Jungtinės Valstijos pasiūlė ateinančiais metais suteikti Pakistanui 400 milijonų dolerių JAV ginklams pirkti. O ateityje amerikiečių pagalba Pakistanui pasieks daugiau kaip 2 milijonų dolerių.

Nei Vašingtone, nei Islamabade nebeslepiami JAV planai perginkluoti Pakistano armiją, aprūpinti ją šiuolaikiniais ginklais, pasirašyti su Pakistanu susitarimą, duodantį teisę laikyti jo teritorijoje amerikiečių karines bazines ir karinius dalinius. Žodžiu, Pakistanas turi padėti susigrąžinti amerikiečiams prarastas pozicijas šiame regione, turi užimti labai svarbią strateginę padėtį Vašingtono planuose. Pirmiausia Pakistanas kurstomas prieš Afganistaną. Jo teritorijoje susitelkusioms Afganistano kontrrevoliucinėms grupuotėms Vašingtonas žada teikti dar didesnę karinę pagalbą. Antra vertus, pla-

nuojama Pakistaną panaudoti kaip svarbų placdarmą JAV karinei strategijai įgyvendinti Vidurio Rytuose ir Indijos vandenyne. Pentagono strategų nuomone, būtų neblogai pasiekti, kad Pakistano armija vaidintų svarbų vaidmenį "greito veikimo karinėse pajėgose" Persų įlankoje.

Tokie kariniai pasirengimai negali nekelti Indijos vandenyno šalių susirūpinimo. Jau ne kartą ši susirūpinimą reiškė Indijos vadovai, nurodydami, jog tam yra rimtos priežastys. Jau ne vieną kartą Pakistanas yra griebsęs agresyvių aktų prieš Indiją, du kartus prieš ją panaudojo iš amerikiečių gautus ginklus.

Užsienio spauda atkreipia dėmesį į tai, kad Pakistano ir JAV karinio bendradarbiavimo plėtimas sutampa su antitarybinės kampanijos eskalavimu. Pakistano masinės informacijos priemonės išplėtė antitarybinės informacijos srautą grubiai iškraipo TSRS politiką. Islamabade, Karačyje, kituose miestuose pasirodė kurstytojiškos proklamacijos prieš TSRS atstovybes. Ir ši kampanija eskaluojama tuo metu, kai TSRS. Afganistanas atkakliai ragina politiškai spręsti iškilusias problemas, nedidinti politinės ir karinės įtampos. Iš "T. M."

Amazonijos tragedija

Neįžengiami Amazonijos miškai dažnai vadinami "pasaulio plaučiais". Tiems milžiniškiems želdinių plotams grėšia rimtas pavojus, ne mokslininkų nuomone, dideli džiunglių kirtimai sukelia dirvos eroziją ir žymiai sumažina atmosferos kritulius šioje srityje, o tai gali turėti pražūtingą poveikį klimatui visame pasaulyje. Brazilijos Amazonijos panaudojimo dingstimi negailestingai grobstomi jos turtai. Tropicų miškų čiabuviai indėnai prievarta iškeldinami iš šių žemių ir tampa genocido aukomis.

— Jeigu miškai užimantys plotą, kuris tolygus dviem trečdaliams Jungtinių Valstijų teritorijos, ir toliau bus kertami dabartiniais tempais, Brazilijoje atsiras nauja Sachara, — įspėja ekologai. Kaip rodo duomenys, gauti iš dirbtinių Žemės palydovų, sunaikinta jau dešimtadalis miškų. Tai reiškia, kad nuniokota teritorija, didesnė už Texas valstiją.

Amazonijoje kuriamos didelės gyvenvietės, didžiausios iškilo prie

Kipro salos svetingumas

— Svetingumas gimė Kipre, čia ir įsišaknijo, — tikina vienas plakatu, kurie sutinka turistus užsieniečius. Tai ne pagyriniskumas. Kipriečių svetingumas išties vienas faktorių, kad sala tapo idealiausia turizmo plėtimo vieta. Tačiau labiausiai traukia minkštas Viduržemio jūros klimatas ir puikūs paplūdimiai, kurie veikia net iki lapkričio mėnesio.

1979 metais Kipre lankėsi 358 tūkstančiai turistų iš daugiau kaip 20 šalių, jų tarpe iš Tarybų Sąjungos. Kipro turizmo organizacija tikisi, kad šiemet jų bus žymiai daugiau.

Valiutos įplaukos iš turizmo — vienas pagrindinių valstybinio biudžeto pajamų straipsnių. 1979 metais jos siekė 50 milijonų Kipro svarų, o 1980, išankstiniais apskaičiavimais, — 70 milijonų svarų. Būtent todėl Kipro vyriausybė šiai šakai skiria tiek daug dėmesio.

Baigiantis Kuveite naftos "statinei"

Nedidelė Persų įlankos valstybė garsėja gausiais naftos šaltiniais. Labai daug jos eksportuojama į Vakarų Europos šalis, JAV ir Japoniją. Pirmaisiais naftos bumo metais, apakinti gaunamo pelno, kuveitiečiai pamiršo savo tradicinius verslus — žūklę, deimantų gavybą, avių auginimą. Dabar Kuveitas kartu su pramoninėmis prekėmis importuoja kone visą maistą, taip pat daržoves, vaisius gyvulininkystės produktus.

Sios šalies žemės gelmes apdovanojusi milžiniškomis naftos atsargomis, gamta nebuvo tokia dosni klimatui. Didesnę Kuveito teritorijos dalį sudaro lakus druskingas smėlis, kuriame prastai auga net nelepūs daigai. Skurdi žaluma, kai kur pasirodanti po trumpo žiemos lietaus, išdžiūsta pirmomis pavasario dienomis nuo kaitrių saulės spindulių, kai temperatūra pavėsyje pasiekia 50-52 laipsnius. Taigi Kuveito gamtos sąlygos netinka žemės ūkiui.

Kai pirmas ažiotažas dėl naftos pasibaigė ir vyriausybė suvokė, kad "juodojo aukso" atsargos ribotos, buvo imtasi priemonių seniems verslams atgaivinti ir naujiems kurti. Sutvarkė žvejybą ir krevečių gaudymą (čia labai daug padėjo tarybiniai specialistai), kuveitiečiai ėmėsi naujos savo šaliai žemės ūkio šakos. Konkrečiai pasirinktos daržovės. Viename sostinės priemiestyje išrinko dykumos sklypą, kurį buvo numatyta paversti pamidorų, agurkų ir kitų daržovių auginimo ūkiu.

Pirmieji bandymai ant atviro grunto buvo nesėkmingi — nespėję sustiprėti, daigai žūdavo nuo saulės spindulių, nors ir kaip rūpestingai buvo prižiūrimi. Ir pati dirva dėl didelio druskingumo pasirodė esanti netinkama. Detaliam ištyrus žemės ūkio gamybos vystymo gali-Vilnis, 1981 gegužės 28

mybes, buvo nutarta steigti šiltnamių ūkius.

Netrukus buvo pastatytas ir įrengtas pirmasis šiltnamis. Jis nedaug kuo skyrėsi nuo įprastinių šiltnamių, bet turėjo vieną ypatumą — vietoj šildymo sistemos jame veikė kondicionuota vėsinimo sistema. Bet ir varomas į patalpą vėsus oras neišgelbėjo pirmųjų augalų nuo kaitrios saulės spindulių, praskverbiančių pro stiklinį šiltnamio stogą. Teko permatomus stiklus pakeisti dūminiais, ir tik tada susilaukta pirmosios sėkmės.

Dabar Kuveite pastatyta dešimties įvairių šiltnamių, kuriuose hidroponikos būdu auginami pamidorai ir agurkai, braškės ir gėlės. Pamidorai, kurių kerai išauga iki 3-4 metrų aukščio, skinami pasistačius kopečias, rūpestingai sudedami į dėzes. Patekęs į šiltnamį, kurio plotas — keletas hektarų, girdėdamas vandens čiurlenimą ir linksmus paukščių balsus, užsimiršta, kad už pertvaros viešpatuoja 50 laipsnių karštis ir aplink plyti negyva dykuma. Dirbtinai sukurtas mikroklimatas įgalina šiltnamių ūkius nuimti po tris derlius per metus. Jau šiandien Kuveite užauginama apie 11,000 tonų pomidorų, 1,500 tonų svogūnų, 800 tonų česnakų, 260 tonų agurkų.

Vyriausybė daug dėmesio skiria ir gyvulininkystei. Karvių fermoms įsteigti taip pat prireikė didelės valstybės paramos. Karvidėse teko įrengti kondicionuotas vėsinimo sistemas, pašarą Kuveitas turi pirkti kitose šalyse. Oficialiais duomenimis, dabar Kuveite yra apie 6,000 karvių, kurių pienas gabenamasi į lignonines ir parduotuves, 15,000 avių ir 1,500 ožkų.

Cia pateikti skaičiai gali pasirodyti nežymūs. Tačiau nereikia pamiršti, kad nedidelė valstybė, kurioje gyvena tik 1 milijonas 250 tūkstančių žmonių. V. Žadajevs

Jari upės žiočių. Tai Amazonės šiaurinis intakas. Jos priklauso Amerikos milijardieriui D. Liudvig, kuris įsigijo daugiau kaip milijoną hektarų miško. Liudvigas savo "karalystėje" net pastatė kažką panašaus į sostinę, ten dabar 10 tūkstančių gyventojų. Amerikos milijardierius nupirko plaukiojančią celiuliozės gamyklą, kuri atplukdyta į čia per pusę pasaulio.

"Folksvagen de Brazil", viena iš didžiausių užsienio kompanijų šalyje, gavo teisę eksploatuoti miškus vienoje autoestrados pusėje nuo Belen iki Brazilia miesto. Šis žemės plotas tolygus Liuksenburgui.

Italijos firma "Liudvigas" valdo milžinišką gyvulininkystės rančą, kurios plotas 420 tūkstančių hektarų. Mėsa Italijon gabenama lėktuvais.

Siuolaikiniai kolonizatoriai, užgrobę indėnų žemes, nieko nepaiso. Indėnų vis mažėja. Brazilijos "indėnų įstatymas" numato jų "integraciją". Lig šiol toji integracija pasireiškia tuo, kad indėnus tiesiog žudė. J.

Tačiau Kipro krizė iš pagrindų pakirto turizmo industriją. Vyriausybės kontroliuojamoje teritorijoje iš viso liko tik 30 procentų šalies viešbučių fondo. Dėl neišspręstų politinių problemų Famagustos miesto ir jo apylinkių puikūs turistiniai kompleksai stovi tušti ir nyksta.

Dabar sparčiai statomi viešbučiai turistams. Limasolyje viešbučių kompleksai dygsta kaip grybai po lietaus. Prieigoje į miestą jie jau užėmė visą pakrantę. Sparčiai įsivainami Larnakio, Aja Napo, Pafoso rajonai. Viešbučiuose ir viešbučių tipo namuose pastaruoju metu yra 11 tūkstančių vietų.

Turizmas — ne tikai vienas svarbiausių valiutos įplaukų kanalų. Ši industrija suteikia darbo 14 tūkstančių kipriečių, padeda realizuoti žemės ūkio ir pramonės produkciją. 3

GERŲ SANTYKIŲ PAVYZDYS

Vienas svarbiausių tarptautinių įvykių pastarosiomis dienomis buvo TSRS Ministrų Tarybos Pirmininko N. Tichonovo oficialus vizitas Austrijoje. Jis turi didelę politinę reikšmę tiek dvišalių Tarybų Sąjungos ir Austrijos santykių plėtojimui, tiek įtempimo mažinimui ir bendradarbiavimui visame Europos žemyne. Vaisingi vizito rezultatai užfiksuoti Tarybų Sąjungos ir Austrijos komunikate.

Tarybų Sąjungos ir Austrijos santykiai — puikus skirtingas socialines ir ekonomines sistemas turinčių valstybių taikaus sambūvio santykių pavyzdys. Sąlygos tokiems santykiams plėtoti atsirado 1945 metų balandžio dienomis, kai tarybiniai kariai išvadavo Austriją iš fašistinio maro. Praėjus dešimčiai metų, 1955 metų gegužės mėnesį, buvo sudaryta Valstybinė sutartis su Austrija, kuri padėjo tvirtą pamatą Austrijos respublikai vykdyti nuolatinio neutralumo politiką. Svarbiausios Tarybų Sąjungos ir Austrijos draugiškų ryšių plėtojimo gairės buvo TSKP CK Generalinio Sekretoriaus, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininko L. Brežnevo susitikimai ir pokalbiai su Austrijos federaliniu kancleriu B. Kraiskiu Maskvoje 1978 metais, su federaliniu prezidentu R. Kirchslegeriu ir B. Kraiskiu Vienoje 1979 metais. Jie davė naują impulsą dvišaliams santykiams, padėjo gilinti TSRS ir Austrijos respublikos savitarpio supratimą ir stiprinti jų pasitikėjimą.

Praėjusį dešimtmetį abiejų šalių pastangomis sukurtas stabili prekybos, pramonės, mokslo ir technikos ryšių struktūra, kuri patikimai tarnauja abiejų valstybių liaudies

ūkiu poreikiams. Per pastaruosius penkerius metus daugiau kaip dvigubai išaugo Tarybų Sąjungos ir Austrijos prekyba, kuri palankiai plėtojama, remiantis ilgalaikiu susitarimu dėl prekių apyvartos ir mokėjimų 1976-1985 metais. Šių metų sausio mėnesį buvo pasirašyta ilgalaikė abiejų šalių ekonominio, mokslinio-techninio ir pramoninio bendradarbiavimo plėtojimo ir gilinimo programa 1981-1990 metams. Kaip pabrėžiama Tarybų Sąjungos ir Austrijos komunikate, abi šalys ketina aktyviai prisidėti prie šios programos realizavimo, tvirtai pasiryžusios ir toliau spartinti ekonominių ryšių plėtojimą, didinti jų apimtį, efektyvumą, atkakliai ieškoti naujų sąveikos kelių ir formų šioje srityje. Taip pat numatytos priemonės mokslo, kultūros ir kitiems ryšiams plėsti bei tobulinti, vadovautis savitarpiska nauda TSRS ir Austrijos tautoms.

Principinę reikšmę turi N. Tichonovo derybų Vienoje metu pasiekta santarvė daugeliu svarbių tarptautinių klausimų. Būdamas didžiai susirūpinusios, kad didėja tarptautinis įtempimas, kad pasaulyje atsiranda naujų krizės židinių, šalys vieningai konstatavo, jog tokiomis sąlygomis reikalingos energingos pastangos tarptautiniam saugumui stiprinti.

Gerai Tarybų Sąjungos ir Austrijos santykiai — svarbus istorinis abiejų šalių tautų laimėjimas. Atskaitiniame pranešime TSKP XXVI suvažiavimui L. Brežnevas nurodė, kad sėkmingai plėtojami santykiai su Austrija ir kad tai — vienas iš tarptautinio gyvenimo reiškinų, kurių Tarybų Sąjunga sveikina. N. Čigiris

Egipto išdavystė

Egipto prezidentas Anvaras Sadatas praėjusius 1980 metus pavadino "klestėjimo ir gerovės" metais. Tačiau nacionalinės progresyvosios partijos generalinis sekretorius Haledas Mohi ed Dinas, ryžtingai pasmerkęs patsidavėlišką prezidento politiką, praėjusius metus pavadino Egipto pavertimo JAV kariniu placdarmu Pentagono avantiūroms Artimuosiuose Rytuose ir Afrikoje metais.

Prezidentas A. Sadatas apie padėtį šalyje sprendė, matyti, pagal savo asmeninės išdavystės kainą, kurią moka Vašingtonas. Praėję metai į Pentagono karo mašiną įkinkytai Egipto liaudžiai buvo sunkūs. Vyriausybės pastangos kasmet po 10 procentų didinti karines išlaidas nepakeliamą našta gula ant Egipto darbo žmonių pečių. Pasirašęs separatinį Kemp Devido susitarimą, A. Sadatas įkinkė Egiptą į strategines Amerikos vežėčias. Vašingtonas Egipto kariuomenę pavertė vienu iš savo žandarų būrių Artimuosiuose Rytuose ir Afrikoje. Kita vertus, Pentagonas gavo dar vieną placdarmą savo politiniams ir kariniams planams vykdyti prieš nacionalinio išsivadavimo judėjimą šiame regione. Vašingtonas su dabartiniu Kairo režimu susitarė dėl naujų karinių bazių, dėl "greito reagavimo pajėgų" dislokavimo egiptiečių žemėje.

Vakaru propaganda plačiai išreklamavo Camp David susitarimus, pagyrė A. Sadatą, vadindama jį "toliaregiu politiku", "taikos šaukliu" Artimuosiuose Rytuose, kuris neva padeda sureguliuoti padėtį

šiam rajone. Ką rodo praktika? Egipto ir Izraelio derybų rezultatai, remiantis Camp Davis susitarimais, yra naudingi tik Vašingtonui ir Tel Avivui. Kapitulantiška ir išdavikiška A. Sadato politika sudarė sąlygas Izraeliui toliau įsitvirtinti okupuotose arabų žemėse, kuriose steigiamos sukarintos izraeliečių gyvenvietės. Jeruzalė paskelbta "amžina ir nedaloma" Izraelio sostine, visiškai neatsižvelgiant į tai, kad SNO Jai yra suteikusi specialų statusą. Tiek pačiame Izraelyje, tiek okupuotose arabų žemėse okupantai terorizuoja vietos gyventojus arabus. Prieš Palestinos arabų stovyklas Libane suorganizuotas teroras, kurio kitaip kaip genocidu nepavadinsi.

Užtat netenka stebėtis, kad arabų šalys nusigrėžė nuo Egipto. Tuo labiau, kad A. Sadatas net šalies rinką leido užtvindyti Amerikos ir Izraelio prekėmis, o jų kapitalui teikiama pirmenybė Egipto ekonomikoje. Sadatas galutinai išdavė arabų vienybės reikalą kovoję prieš Izraelio ekstremistus ir JAV imperialistų skverbimąsi į Artimuosius Rytus ir Afriką.

Arabų pasipriešinimo kova pačiame Egipte prieš A. Sadato išdavikišką politiką įgauna vis platesnį užmojį. Kada į Kairą buvo atvažiuojes Izraelio prezidentas Navonas, net prosadatiško parlamento deputatai pareiškė išeisai iš šalies, jei svečias įžengs į liaudies susirinkimo patalpas. Kitas stambus pasipriešinimas buvo Egipto profesorių ir studentų demonstracija prieš Izraelio dalyvavimą knygų mugėje. Pasipriešinimas A. Sadato politikai

Pasaulio pažangus jaunimas veikia

Pasaulio pažangaus jaunimo ištikimybę įtempimo mažinimo, tvirtos taikos ir bendradarbiavimo idėjoms aiškiai parodė Helsinkyje įvykęs pasaulinis jaunimo ir studentų forumas už taiką, įtempimo mažinimą ir nusiginklavimą. Jis išreiškė jaunimo solidarumą deramai prisidėjo, stiprinant jaunimo veiksmų vienybę kovoję prieš planus kurti ir gaminti naujus masinio naikinimo ginklo tipus, prieš rasizmą, apartheidą ir fašizmą, už demokratiją ir taiką.

Pasaulinis forumas dar kartą patvirtino, kad pažiūrų nesutarimas, kartais nesutarimai tam tikrais klausimais dar nėra kliūtis konstruktyviai vesti dialogą tarp įvairiausių politinės orientacijos jaunimo organizacijų bendrų tikslų ir interesų labui, bendrų veiksnių už taiką, įtempimo mažinimą, nusiginklavimą ir socialinę pažangą labui.

Forume buvo iškeltas ir apsvartytas beveik kiekvienas klausimas, keliantis jaunimo kartos solidarumo būtinumą: ar tai būtų kalbama apie padėtį Artimuosiuose Rytuose, arba Salvadore apie NATO mėginimus pažeisti pusiausvyrą Vakarų Europoje dislokavus naujas vidutinio veikimo nuotolio raketinio branduolinio ginklo rūšis, arba taikos garantą Indijos vandenyne rajone, jaunimo auklėjimą taikos dvasia.

Jaunimas demaskavo koncepciją kariauti ribotą branduolinį karą ir

gaminti neva "humaniškus" masinio naikinimo ginklo tipus, grubų mėginimą vesti tarptautinį dialogą iš jėgos pozicijos.

Ginklavimosi varžybų didėjimą JAV, NATO šalyse lydi tiesioginiai grasinimai intervencija. Kuriami specialūs daliniai, kuriuose yra šimtai tūkstančių žmonių. Daliniai ginkluoti moderniausia technika, kainuojančia milijonus dolerių ir skirta kovai prieš antiimperialistines jėgas Azijoje, Afrikoje ir Lotynų Amerikoje.

Ištisi planetos rajonai, kuriuose daug deficitinių gamtinių išteklių, savarankiškai paskelbti JAV "gyvybinių interesų zonomis". Ten sparčiai kuriama karinių jūrų ir karinių oro bazių sistema.

Jaunų išsivadavusių valstybių siekimui laisvai tvarkyti savo nacionalines gėrybes sprendžia kliūtis daugnacionalinės korporacijos.

Galingas kovos įrankis prieš šiuos imperializmo planus yra taikingųjų jėgų solidarumas. Jis pasireiškia tuo, kad visuomenė remia TSKP iškeltą taikias iniciatyvas, siekia realiai spręsti įtempimo mažinimo ir nusiginklavimo klausimus.

Dabar įvairiuose planetos kampeliuose vyksta jaunųjų kovotojų už taiką ir tarptautinį saugumą, prieš branduolinio karo pavojų masiniai mitingai ir manifestacijos. Jaunimas veikia, kelia šūkį "Neleisime susprogdinti pasaulio!" A. J-vas

Afrikoje daug kas priklausys nuo Zimbabvės-Rodezijos

Prieš metus Zimbabvėje suplevė savo nepriklausomybės vėliava. Laimingi Zimbabvės gyventojai visoje šalyje šventė ilgai lauktą pergalę. Ji atskleidė naują puslapį šalies istorijoje.

Per šį trumpą laiką jaunos nepriklausomos Zimbabvės vyriausybė įvykdė ir pradėjo vykdyti nemažą pažangių pertvarkymų. Roberto Mugabės vyriausybė ne tik likvidavo diskriminaciją pagal odos spalvą, sureguliuojo tam tikrus etninius nesutarimus, bet ir įvedė nemokamą medicinos aptarnavimą, 5 procentais sumažino maisto produktų kainas, nuo 1980 m. liepos nustatė darbo užmokesčio minimumą — 70 Zimbabvės dolerių. Be to, sukurtos specialios darbo komisijos, kurios stebės, kad baltasis ir afrikietis už vienodą darbą gautų vienodą atlyginimą. Kol kas daugeliu atvejų afrikiečiai darbininkai uždirba kur kas mažiau negu baltieji, nes dirba neaukštos kvalifikacijos darbą. Jungtinių Tautų duomenimis, kai valdė kolonijinis režimas, afrikietis pramonės darbininkas gaudavo aštuntadalį to, ką baltasis. Afrikiečių metinės pajamos tada buvo 150 dolerių vienam gyventojui, kai tuo tarpu baltųjų — 8,000 dolerių.

Jau pirmosiomis dienomis respublika pradėjo įgyvendinti plačią programą neraštingumui likviduoti. Besimokančių padaugėjo nuo 850 tūkstančių iki 1.3 milijono žmonių. Trūksta mokyklų ir moky-

apima vis platesnius Egipto visuomenės sluoksnius. Kaip praneša spauda, visos patriotinės ir nacionalinės Egipto jėgos padarė išvadą, kad reikia susivienyti bendrai kovai prieš dabartinį prezidentą ir jo vyriausybę, prieš antilaudinę A. Sadato politiką.

A. Sinkevičius

tojų. Užsiėmimai vyksta keliomis pamainomis, dažnai po atviru dangumi, išsikerojusių medžių pavėsyje. O vakarykščiai mokiniai, baigę 4 mėnesius trukusius pedagoginius kursus, tampa mokytojais.

Zimbabvė yra pasakiškai turtinga šalis. Jos gelmėse slypi beveik visų retųjų mineralų — aukso, platinos, chromo, nikelio, cinko, magnezito, vario, švino, asbesto ir kitų atsargų. Didžiosios pasaulyje chromo rūdos telkinio atsargos vertinamos 540 milijonų tonų ir sudaro 50 procentų visų dabar žinomų šios rūdos telkinių pasaulyje. Vien tik žaliavos eksportas, 1976 m. duomenimis, davė daugiau kaip pusę valiutos įplaukų. Be to, čia daug valdams išteklių, galima gaminti pigią elektros energiją.

Tačiau 85 procentai gamtos turtų ir stambiausi, pramonės įmonių yra užsienio monopolijų, daugiausia Pietų Afrikos, JAV, Didžiosios Britanijos ir Vakarų Vokietijos rankose. O kai kurias šakas užsienio kapitalas ligi šiol kontroliuoja.

Vienas iš sunkiausių vyriausybės iškilusių uždavinių — duoti visiems norintiems darbą. Dabar bedarbių šalyje yra 17 procentų. O jeigu prie to pridėsime žmones, su savo šeimomis grįžusius iš rezervacijų, ir apie 40 tūkstančių nacionalinio patriotinio fronto partizanų, šis skaičius sieks beveik 25 proc.

Ar sugebės afrikiečių daugumos vyriausybė įrodyti galinti sukurti demokratinę visuomenę, kur būtų išspręsti visi rasiniai klausimai, pašalinti visi etniniai vaidai, išlaikyti aukštą ekonomikos vystymosi lygį, pagerinti afrikiečių gyvenimą? Be abejonės, atsakymai į šiuos klausimus labai nulems kitų Pietų Afrikos tautų nacionalinio išsivadavimo judėjimo kryptį. J. Pukas

Vilnius, 1981 gegužės 28

Svečiuose pas paukštinkus

Ten, kur Kaišiadorys atsiremia į išlakaus pušyno kraštą, plyti didžiausias Lietuvoje paukštynas. Penkiasdešimt dviejų hektarų laukymėje planingai grupėmis išdėlioti šviesūs pastatai. Po stogu — trečdalis minėto ploto. Šio pirmaujančio Lietuvoje paukštyno kolektyvas jau pernai pagamino pusseptinto tūkstančio tonų mėsos, išperino vienuolika milijonų mėsinų viščių.

Kaišiadoriečiai ir toliau dirba nemažindami spartos. Iš čia miestų link zuja paukštienos pilnos mašinos — šaldytuvai.

Kone kasdien apdorojame per dvidešimt tūkstančių broilerių, — sako paukštyno direktoriaus pavaduotojas Rimgaudas Baranauskas. — IS tokio pulko paukščių pirkėjams tenka apie 30 tonų pūkios mėsos. Paukštyno ekonomistai dar priduria, kad dabar per 40 procentų paukščių būna pirmos kategorijos.

Maioniai pakviesti, nutarėme plačiau pažvelgti po šį "paukštienos fabriką". Kaip sakoma, jau nuo slenkščio sprendžiama apie šeimnininką. O gera tvarka jaučiamas visur. Dažniai išasfaltuoti keliai, renginiai, vonios, poilsio aikštelės. Jauki aplinka, matyt, paskatino paukštėdams parinkti gražius pavadinimus: Kaštonų, Beržų, Liepų, Jurginų, Rožių, Rūtų... O tokių pastatų čia besama net 33.

Pravėrėme vieno pirmaujančių Rūtų cecho pastato duris. Jauno paukštyno veteranai — brigadininkas Vytautas Mačenas ir paukštinkininkė operatorė Janina Sudenienė aprūdė savo valdas.

Atrodė, paprastas ir nesudėtingas paukštinkininkės darbas, tačiau dėl tų gėltosnapių tik spėk suktis. Nuo pastovios patalpų temperatūros, švaros, lesalų, apšvietimo, operatorės darbo igūdžių daug priklauso broilerių priesvoris. O jis, kaip įsitikinome, šiame paukštynė — pavyzdinis. Kiekviena paukštinkininkė vidutiniškai prižiūri 50 tūkstančių viščių.

Netoli nuo gamybinių korpusų švyti baltarūmės paukščių augintojų miestelis. Dešimtyje penkiaaukščių su visais patogumais namų gražiai įsikūrusios dirbančiųjų šeimos. Šioje gyvenvietėje sparčiai kyla ir dar keli nauji namai, skoningai tvarkoma aplinka. Prieš keletą metų pastatyti kultūros namai, naujas ryšių skyrius, medicinos punktas. Netrukus bus pradėtas statyti dar vienas vaikų darželis. Lėšų tam pakanka, nes paukštynas per metus pagamina produkcijos už keletą milijonų rublių.

Baigė ekskursiją po Kaišiadorių paukštyną, trumpam pokalbiui užsukome pas Lietuvos žemės ūkio ministerijos Paukštinkininkystės tresto direktorių Antaną Vaišvilą ir paprašėme apibūdinti tolimesnę paukštinkininkystės vystymo perspektyvą.

Pastaraisiais metais, — sako A. Vaišvila, — gerų šios ūkio šakos Vilnis. 1981 gegužės 28

intensyvinimo rezultatų pasiekėme, kompleksškai pertvarkė Utenos rajono Antalgės, Kapsuko — Buktos, Telšių — Anulėnų, Vilniaus rajono Gulbinų paukštinkinystės ir kai kurių kitų ūkių fermas. Jose taikomos pažangesnės paukščių auginimo ir laikymo technologijos, sumontuoti tobulesni įrenginiai. Daugelis ūkių dabar augina broilerių. Pradėjome statyti vienus stambiausių Pabaltijyje tarpukinius paukščių auginimo kompleksus Alytaus ir Plungės rajonuose.

Kaišiadorių paukštynas — komunistinio darbo įmonė — raportavo apie tai, kad įvykdė dešimtojo penkmečio planą. Paukštinkininkai realizavo daugiau kaip 15 tūkstančių tonų paukštienos, surinko 31 milijoną kiaušinių.

Nuotraukoje: Viena geriausių viščių rūšių A. Paškevičienė. A. Sabaliausko nuotr.

Dainius Ručinskas

KELMĖS RAJONE

Kelmės rajonas davė lietuvių literatūrai nemažą garsių vardų: čia gimė B. Laucevičius-Vargšas, L. Jucevičius, P. Višinskis, čia ėmėsi plunksnos Zemaitė... Ir dabar plunksnos meistrai nepamiršta šio krašto literatūros mylėtojų: neseniai Kelmėje ir Tytuvėnuose jie susitiko su poetais G. Astrausku, A. Mikuta, prozininku V. Girdzijausku bei jų kūrybą skaičiusiais aktoriais J. Cepaičiu, D. Jakševičiute ir A. Bružu.

BUVO IŠVYKĘS NET Į SIBIRĄ

Lietuvos TSR valstybinis akademinis nuspelnęs dainų ir šokių liaudies ansamblis "Lietuva" buvo išvykęs į Tolimuosius Rytus ir Sibirą. 45 dienas ansamblečiai koncertavo Vladivostoke, Chabarovske, Blagoveščenske, Citoje, Irkutske, Ulan Udėje, Krasnojarske, dalyvavo sąjunginiame festivalyje, skirtame V. Lenino gimimo 111 osioms metinėms pažymėti.

I tokią tolimą ir ilgą kelionę asamblečiai buvo išvykę pirmą kartą.

MAŠINOS LENGVINA DARBĄ

Automatizuotas detalių apdorojimo baras stoji rikiuotė seniausioje Lietuvos staklių pramonės įmonėje — Vilniaus "Žalgirio" gamykloje. Rankų darbo čia visiškai nėra: staklininkai, beje, dabar jau vadinami operatoriais, tik kontroliuoja įrengimų darbą.

Darbininkai labai patenkinti šia naujove. Jie mažiau pavargsta, įdomesniu, kūrybingesniu tapo pats gamybos procesas. O ir įmonei tai ekonomiškai naudinga: automatizuotas baras, palyginti su įprastiniu, tiekia kur kas daugiau ir geresnės produkcijos, detales pagaminti atsieina pigiau, į kitus cechus, kur trūksta darbininkų, nukreipta keliolika žmonių.

Rankų darbo pakeitimas mašinomis — labai svarbus vienuoliktojo penkmečio uždavinys. Jį sprendžiant dalyvauja praktiškai visi Lietuvos pramonės įmonių kolektyvai, šimtai mokslininkų. Fabrikuose ir gamyklose jau sukurti pirmieji automatizuoti cechai, kurie taps savotiškais naujoviškos gamybos etalonais. Nemažai ateities gamybos barų, pavyzdžiui, jau veikia vienoje didžiausių respublikos tekstilės įmonių — Kauno P. Ziberito šilko kombinatė. Jo audimo ceche sumontuotos labai našios automatinės staklės, kurios nemaža darbų atlieka be audėjų pagalbos. Dabar darbininkams nereikia iš eilės apeidinėti visų mašinų: jos skuba tik prie staklių, prie kurių kviečia automatiniai signalizatoriai. "Protingų" žmogaus pagalbininkų dėka daugelis audėjų ėmėsi aptarnauti ne po 24, bet po 48 stakles. Sunkiau nuo to nepasidarė, o į sandėlius atiduodama beveik dvigubai daugiau audinių, gerokai išaugo uždarbis.

... Tauragės keramikos gamykla. Dar visai neseniai įmonė nelengvai apsirūpindavo darbininkais: gamykloje, kaip ir apskritai stalybinių medžiagų pramonėje, buvo sunkios darbo sąlygos. Dabar kadru problemos čia nebėra. Ir viso to "kaltininkas" — gamybos modernizavimas. Įmonėje sumontuota nauja technika visiškai pakeitė gamybos pobūdį. Plytas krauna, jas išdegina automatai, kuriuos sukūrė respublikos mokslininkai. Visuose cechuose įrengtos efektyvios ventiliavimo sistemos, triukšmą "gandantys" ekranai. Tauragiškių pavyzdžiu gamyba naujoviškai dabar pertvarko ir kitos respublikos stalybinių medžiagų pramonės įmo-

nės.

Juodus kombinezonus į oranžinius chalatus pakeitė Kauno "Centrolito" liejyklos darbininkai. Atrodytų, ten, kur lydomas metalas, šviesus drabužis vargiai pateisinamas. Pasirodo, ne. Rekonstravus pagrindinius įmonės barus, darbas neatpažįstamai pasikeitė. Išnyko nuolatinis gamybos palydovas — suodžiai ir dūmai, ant palangių sužydėjo gėlės. O darbo sunkumo laipsnis, tariant įmonės direktoriaus A. Majausko žodžiais, sumažėjo beveik trečdaliu.

Kiekvienais metais Tarybų Lietuvos pramonė gauna tūkstančius mašinų, agregatų ir įrengimų, kurie pakeičia seną techniką. Visi jie — "naujos kartos" ir yra pusantrą — du kartus našesni, tikslesni, padedantys kompleksiskai mechanizuoti gamybą, lengvinti žmonių darbą. Vis plačiau fabrikuose ir gamyklose naudojami pramoniniai manipulatoriai, robotai. Dešimtys jų jau dirba krovėjais, dažytojais, surinkėjais, atlieka įvai-

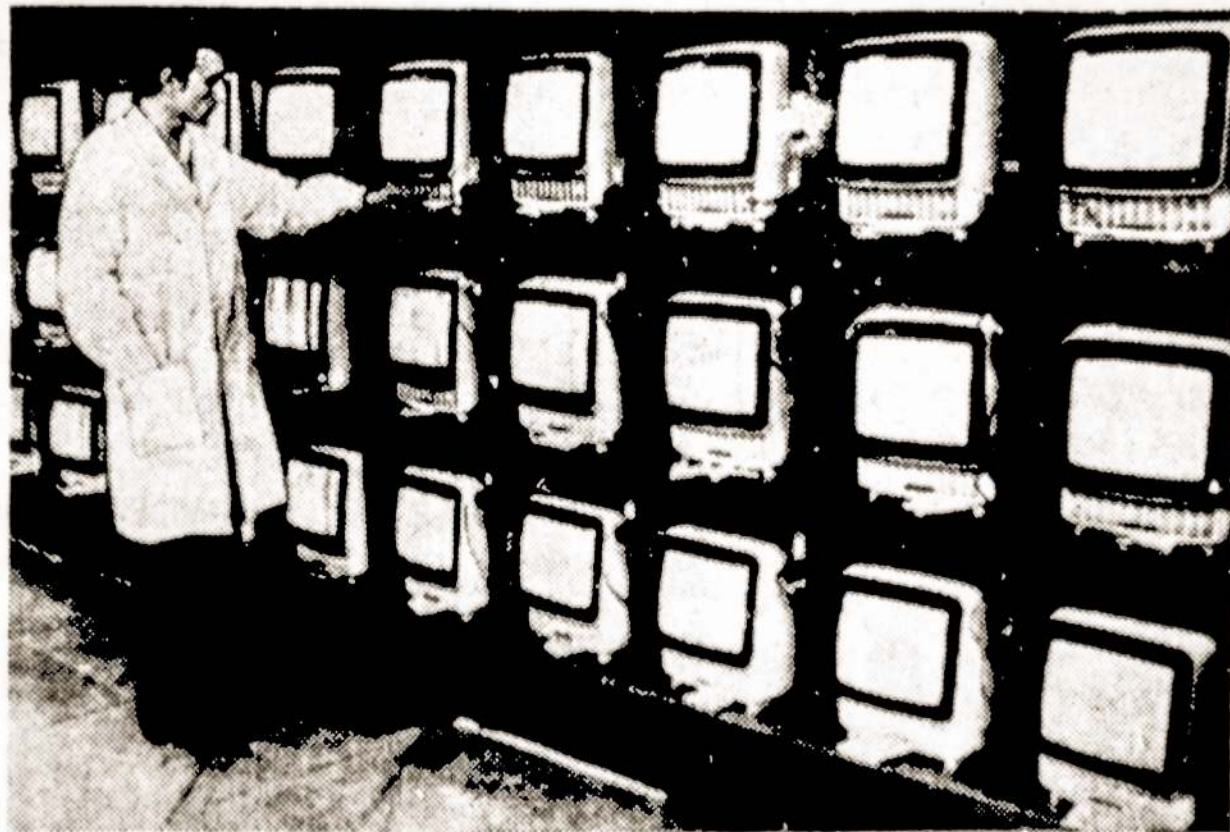
riausius darbus kenksmingoje aplinkoje. Ypač daug galimybių mažinti rankų darbą suranda mokslininkai. Antai Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto specialistai sukūrė maisto produktų fasaavimo automatą, kurių kiekvienas pavaduotoja po 15-20 darbininkų.

Simtus gamybinių, audimo, verpimo fabrikuose pakeis mašinos, kurias rekomendavo Lietuvos tekstilės pramonės mokslinio tyrimo institutas. Šalies ir respublikos mokslininkų padedamos, kompleksiskai mechanizuoti ir automatizuoti gamybą baigia Lietuvos durpių pramonės įmonės.

Vienuoliktojo penkmečio metai bus įrašyti į Lietuvos ekonomiką kaip sparčios mokslinės-techninės pažangos metai. Jos dėka numatoma gauti beveik devynis dešimtdalius gamybos prieaugio. Didinant darbininkų skaičių, tam pririnktų maždaug dviejų šimtų tūkstančių žmonių darbo.

Skaitytajai, tikriausiai, gali kilti klausimas; o kur dėsins naujos technikos "užvaduoti" žmonės? Iš karto atsakome: ne, nedarbas jiems negresia. Tarybų Lietuvoje kuriamos naujos pramonės šakos, daug darbuotojų dar trūksta sparčiai besiplečiančiai aptarnavimo sferai. Tai gi, ne žmogus ieško darbo Lietuvoje, o darbas ieško darbininko.

Romualdas Česna

15 tūkstančių spalvotų televizorių "mažylių" "Silelis" šiemet bus išleista naujame ceche, kuris neseniai pradėjo veikti Kauno radijo gamykloje.

Nuotraukoje: Radijo aparatūros reguliuotojas S. Juškevičius prie naujų spalvotų televizorių "Silelis". K. Jurelės nuotr.

Aviacija padeda Utenos rajono žemdirbiams

Nuotraukoje matome [iš kairės] pilotą I. Zamackį, agrocheminio susivienijimo mechanizuoto būrio vadą A. Urboną, Užpalių kolūkio vyriausiąjį agronomą V. Vaitkevičių ir lėktuvo vadą D. Čepą betikslinančius tręšimo darbus.

Iki praėjusių metų žemės ūkio aviacija Utenos rajone nedirbo, nes nebuvo aerodromų. Kai kuriems kolūkiams pasistačius aerodromus, praėjusiais metais iš lėktuvų jau buvo patręšta beveik 2 tūkstančiai hektarų pasėlių ir nupurkšta 700 hektarų bulvių. Ir darba, ir jo rezultatus stebėjo rajono žemės ūkio specialistai. Visų nuomonė buvo viena, kad tokią paramą lėktuvais reikia plėsti.

Uteniškiai paprašė aviatorius padėti ir šįmet. Kovo pabaigoje aviatoriai atsiuntė vieną geriausių ekipažų. Dainius Čepas — puikus lakūnas. Per dvi savaites aštuo-

niuose rajono ūkiuose jis patręšė beveik 2,300 hektarų žiemkenčių ir daugiamečių žolių. Tai pusantro karto daugiau, negu buvo planuota patręšti per metus.

Agrochemijos susivienijime mechanizuotame būryje sudaryta speciali aviatorių grandis — dvi mašinos mineralinėms trąšoms vežti ir krautuvas. Iki balandžio pabaigos patręšė dar 700 hektarų, o antrajame pusmetyje — 2,000 ha.

Tokia aviatorių pagalba žemdirbiams. Nemažą ją teikia ir paties agrochemijos susivienijimo darbuotojai.

Zalcburgo kraštas ir Tarybų Lietuva

Jau dešimt metų Austrijos Zalcburgo kraštas ir Tarybų Lietuva palaiko draugiškus ryšius. Šiai sukakčiai buvo skirtas Austrijos ir Tarybų Sąjungos draugijos krašto skyriaus konkursas "Ka jūs žinote apie Lietuvos TSR?"

Jame dalyvavo daugiau kaip 2 tūkstančiai žmonių. Konkurso nugalėtojai apdovanoti atminimo dovanomis. Draugijos narių nuomone, konkursas padėjo nuodugniai susipažinti su sąjunginės respublikos gyvenimu, tradicijomis ir papročiais.

1980 metais Austrijos ir Tarybų Sąjungos draugijos Zalcburgo skyrius nuveikė didelį ir vaisingą darbą, plėtodamas partnerystės ryšius su Tarybų Lietuva. Dešimtys tūkstančių austrų apsilankė maždaug šimte įvairių draugijos suorganizuotų renginių. Ryškiausias įvykis buvo Tarybų Sąjungos dienos, kurių metu austrai susipažino su Lietuvos TSR laimėjimais įvairiose ekonomikos, mokslo ir kultūros srityse.

Dienu programa buvo turininga: dailės parodos ir foto ekspozicijos, paskaitos, meninių ir dokumentinių filmų demonstravimas, liaudies ansamblių koncertai. Visi šie renginiai buvo labai populiarūs.

Draugiškų ryšių užmezgimo 10-ųjų metinių išklmėse dalyvavo Austrijos Zalcburgo krašto vyriausybės, šalies politinių partijų, verslininkų ir visuomenės organizacijų atstovai.

Kaip pažymėjo kalbėdamas su TASS-o korespondentu, Austrijos ir Tarybų Sąjungos draugijos Zalcburgo skyriaus sekretorius Francas Stadleris, visiškai pagrįstai galima pasakyti, kad jubiliejiniais metais visame šiame Austrijos krašte bu-

vo kalbama apie draugiškus partnerystės ryšius su Tarybų Lietuva. Mes ištikinę, pabrėžė jis, jog Austrijos ir Tarybų Sąjungos draugijos veikla ir toliau padės stiprinti Austrijos ir Tarybų Sąjungos tautų, taip pat Zalcburgo ir Lietuvos draugystės ryšius ir gilinti savitarpių supratimą.

I. Maslovas

TRUMPAI IŠ LIETUVOS MUZIKOS DIENOS

Mažeikiuose įvyko valstybinio "Trimito" pučiamųjų orkestro muzikos dienos. Į pavasarinę muzikos šventę vilniečiai buvo atvežę naują tarybinių kompozitorių programą "Taika — draugystė". Kompresorių gamyklos salėje, kaimo kultūros namuose per savaitę "Trimitas" surengė vienuolika koncertų.

GEĖS GYVENTOJAMS

Priemiestinis "Nemuno" kolūkis šilaliečius nuo seno aprūpina daržovėmis. Dabar ūkis pradėjo vystyti ir gėlininkystę. Rudenį iš šiltnamių kombinato nemuniečiai atsivežė 23 tūkstančius "Sim" grupės gvazdikų. Išaugintų gėlių gali išgyti Šilalės, kaimyninių rajonų gyventojai. Kolūkio šiltnamyje auginamos begonijos. Rudenį numatyta pasodinti 27 tūkstančius tulpių.

FILMŲ APŽIŪRA ŠIAULIUOSE

Šiauliuose įvyko zoninė saviveiklinių kino filmų apžiūra, kurioje savo geriausias praėjusių metų juostas rodė daugiau kaip 20 kino entuziastų iš Šiaulių ir aplinkinių rajonų. Nugalėtojo laurus pelnė Mažeikių J. Garelio elektrotechnikos gamyklos darbuotojo J. Jusaičio juosta "Brandumas". Tai lyrinis švelnus humoru nuspalvintas pasakojimas apie naujo žmogaus atėjimą į pasaulį.

Kokiomis aplinkybėmis susipažino su

poetu J. Janoniu

[RYSIUM SU POETO 85-OSIOMIS GIMIMO METINĖMIS]

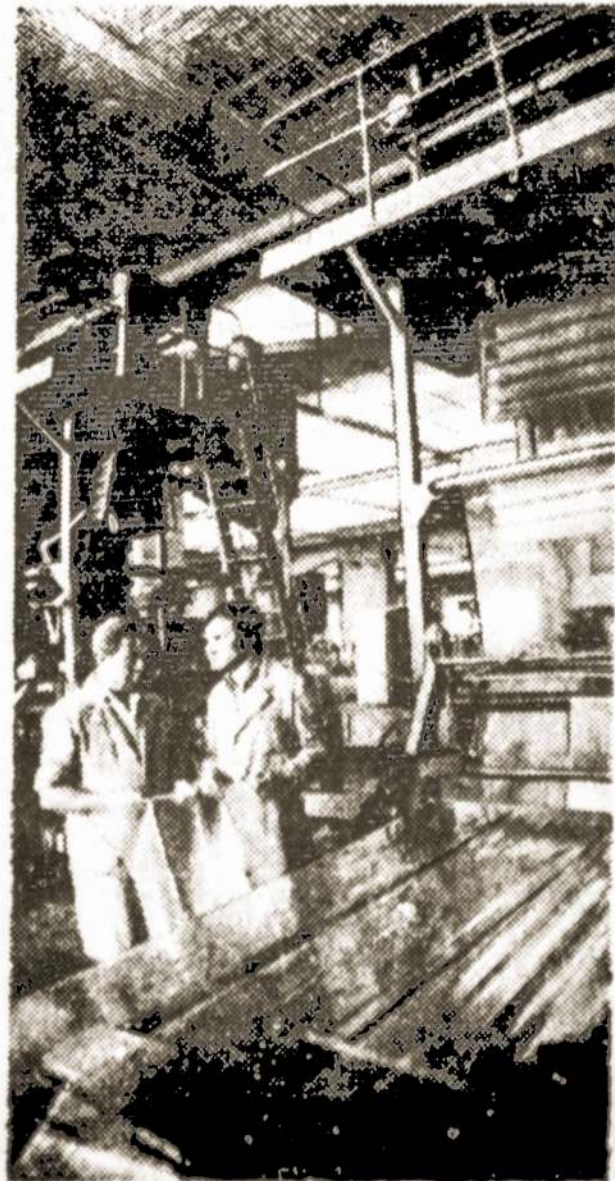
Balandžio 5 dieną Lietuvoje buvė minimos lietuvių proletarinio poeto Juliaus Janonio 85-osios gimimo metinės. Žurnalistas Leonas Peleckis "Komjaunimo tiesoje" išspausdino pasikalbėjimą su LTSR nusielpusiu mokytoju, personaliniu pensininku Tomu Stoniu apie susipažinimą su poetu. Spausdiname sutrumpintą pasikalbėjimą.

Tomas Stonis pasakoja. Mano tėvai mirė labai anksti, ir 1909 metais patekau Šiauliuose advokato Kazimiero Venclausko šeimos globon (šito žmogaus namuose visada augo keletas našlaičių, kurie buvo aprūpinami, leidžiami į mokyklą). Kartą — 1914 metų rudenį — mano globėjai sako: "Netrukus turėsi kaimyną. Pas mus apsigyvens šeštos klasės gimnazistas, jis už tave truputį vyresnis ir jau pasižymėjęs kaip poetas". (Prieš tai Julius Janonis gyveno "Žiburėlio" bendrabutyje. Kurti ten buvo blogos sąlygos. Tarp to bendrabučio šelpėjų buvo ir Venclauskiai, kuriems netruko sužinoti apie iš kitų rimtumu išsiskiriantį, neturtingą jaunuolį).

Netrukus jį pamačiau. Labiausiai į akis krito nepaprastai išblyškęs Juliaus veidas.

Taip lėmė likimas, kad apgyvendino Julijų gretimame kambarėlyje, kurį nuo manojo skyrė tik stumdoma siena. Net krosnis buvo ta pati. Taigi tapome pačiais artimiausiais kaimynais. Tačiau jo dėmesio nelabai tikėjau. Buvau už jį beveik trim metais jaunesnis ir gerai žinojau caro mokyklų išgalėjusių bjaurų įprotį jaunesnius moksleivius vadinti varliukščiais. Tačiau mano kaimynas pasirodė visai ne toks. Iš pirmųjų dienų pajutau jo draugiškumą. Julius elgėsi kaip lygus su lygiu, netgi uždavinius padėdavo spręsti, be to, atlikti nelengvus vertimus iš rusų į lotynų kalbą.

.....

Vilniaus plastmasinių dirbinių gamykla — aukštos gamybos kultūros įmonė, tiekianti labai reikalingą produkciją Lietuvos liaudies ūkiui. Nuotraukoje: prie polieterilinės plėvelės gamybos įrenginių brigadininkas J. Magelinskas [kairėje] ir mašinistas S. Gečys.

A. Sabaliausko nuotrauka.

Labai dažnai išsikalbėdavome apie karą. Kaip jau minėjau, ėjo 1914 metų antroji pusė, laikraščiai buvo pilni šovinistinių nuotaikų. Apie tai daug kalbėdavom. Žinoma, daugiausia kalbėdavo Julius. Iš jo sužinojau, kad yra žmonių, kurie pelnosi iš karo. Be to, vos ne iki ašarų ginčydavomės dėl dievo buvimo. Aš buvau tikintis, o jis — atiestas. Per tuos vienerius metus Julius man padarė milžinišką įtaką. Janonis, o ne kas kitas, davė man pirmas ateizmo ir socializmo pamokas.

Frontas buvo, pamenu, jau prie Tauragės, kai pas mūsų globėjus apsigyveno didelis kareivių būrys. Kai vakare kareiviai grįždavo iš tės (tai buvo žiema), Janonis nusi-leisdavo iš kambarėlio žemyn, mėgo su jais pasikalbėti, o aš, žinoma, visų šitų pokalbių pasiklausyti.

Mes, mažiukai, nujautėm, kad vyresni gimnazistai yra susibūrę į slaptas organizacijas. Tačiau ko tikresnio apie tai nežinojau. Kartą, grįždamas iš gimnazijos, sutikau pro duris iš namų išeinantį žandarą. Pasirodo, teiravosi apie Janonį, Pasakiau Julijui, kad saugotųsi.

Šiauliai jau degė, kai pasitraukėm į Tulą. Taip išėjo, kad net neatsisveikinau su Julium. Karo maišatis viską apvertė aukštyn kojom. Iš Tulos jau po Vasario revoliucijos atvažiavau į Petrogradą vykusį kažkokį renginį (tikslaus pavadinimo nepamenu). Prie įėjimo ant stalelio pirmąkart gyvenime pamačiau lietuviškų laikraščių. Tai buvo "Tiesa". Nusipirkau, o jame — mįslas pažįstamas veidas gedulo rėmeliuose...

Už tai, kad netrukus tapau "bolševikuojančiu", kad likimas ir net bendras darbas suartino su tokiom žymybėm, kaip K. Požėla, J. Greifenbergeris, K. Preikša, A. Jakševičius ir kiti, visų pirma esu dėkingas Julijui Janoniu.

SAJUNGINĖ VĒLIAVA — OPEROS TEATRUI

Sąjunginio socialistinio lenktyniavimo praėjusių metų antrajame pusmetyje nugalėtoju tapo Lietuvos TSR valstybinis akademinis Darbo raudonosios vėliavos ordino operos ir baleto teatras. Kolektyvui paskirta TSRS kultūros ministerijos ir Kultūros darbuotojų profesijos CK pereinamoji raudonoji vėliava ir pirmoji pinigine premija.

Antrąją vietą lenktyniavime užėmė Panevėžio dramos teatras. Pažymėtas geras Vilniaus rusų dramos teatro darbas.

FOTOPARODA KOKOLOJE

"Sūduvos" fotoklubo nariai gavo įdomų pasiūlymą iš Suomijos Kokolos miesto, su kuriuo kapsukiečiai jau daugelį metų bičiuliuojasi. Kokolos fotomėgėjai, švenčiantys savo veiklos trisdešimtmetį, pakvietė kolegas iš Kapsuko dalyvauti jubiliejinėje fotoparodoje. Neseniai kapsukiečius pasiekė įvykusios bendros fotoparodos katalogas. Gražiai išleistame leidinyje kartu su suomių fotografų kūryba pristatomos ir Kapsuko "Sūduvos" fotoklubo narių V. Juraičio, R. Rusteikos, V. Skaricko fotografijos.

Vilnis, 1981 gegužės 28

Vis labiau garsėja Panevėžio teatras

Dažnai pas mus Amerikon atvyksta iš Tarybų Sąjungos visasąjunginių turistinių grupių. Jų tarpe esti ir vienas kitas pažįstamas lietuvis. Lankant juos viešbučiuose, tenka šnektelti ir su grupėje esančiais rusais. Pasisakai jiems, jog esi lietuvis, ir dar iš Panevėžio, pasidarai jiems artimiausiu pažįstamu. Visi žino Panevėžio teatrą ir esti dažnai ne vienas, lankęsis Panevėžyje specialiai pamatyti koki nors Panevėžio teatro spektaklį.

Cia iš Vilniaus "Tiesos" spausdintame žinią skaitytojams sūprasti kaip Panevėžio teatras yra garsus ir vis labiau garsėja. Eltos korespondentas A. Degutis "Tiesoje" rašo:

— Panevėžio dramos teatras su pasisekimu dalyvavo geriausių šalies teatrų festivalyje. Maskvos Dailės akademinio teatro filialo scenoje kolektyvas parodė du savo naujo pastatymo — V. Vrublevskajos "Katedros posėdis" spektaklius.

Eltos korespondentas paprašė žiūrovų pasidalyti įspūdžiais apie susitikimą su Panevėžio scenos meistrais.

V. Komisarževskis, RTFSR nusipelnęs meno veikėjas, tarybinio teatro veikėjų asociacijos viceprezidentas:

— Nors Panevėžio teatras Maskvoje gastroliuoja tik antrą kartą,

tačiau pelnytai jį laikome geru pažįstamu. Man ne kartą teko lankyti mieste prie Nevėžio, žiūrėti daugelį jo pastatymų, žavėtis TSRS liaudies artisto J. Miltinio režisūriniais darbais. Jau vien tai, kad palyginti nedidelio miesto teatro scena daugelį metų traukia šalies teatrinio meno mėgėjus, kalba apie išskirtinę šio kolektyvo vietą tarybinio teatro mene. Ir naujasis susitikimas pateisino mūsų lūkesčius. V. Vrublevskajos "Katedros posėdis" panevėžiečiai pateikia žiūrovams įdomiai, savitai. Spektaklis labai dinamiškas, gera aktorių vaidyba. Ypač įsimintinas Lietuvos TSR nusipelnusio artisto G. Karkos, sukūrusio L. Gurino vaidmenį, meistriskumas.

A. Fominovas, RTFSR nusipelnęs mokslo veikėjas:

— Man jau beveik aštuoniasdešimt metų ir vakarais retai beišeinu iš namų, tačiau nepamatyti Panevėžio teatro spektaklio negalėjau. Ypač nekantriai laukiau susitikimo su TSRS liaudies artistu D. Banioniu. Nepraleidžiu nė vieno filmo, kuriame vaidina šis žymus aktorius. Ir "Katedros posėdyje" sukurtas Bryzgalovas piešiamas su dideliu išdringumu. Panevėžiečių ansamblis vertas pagyrimo, ir didžiulis maskviečių susidomėjimas juo visiškai pateisinamas." S. J. J.

Artėjant TSKP XXVI suvažiavimui Lietuvos TSR liaudies ūkio pasiekimų parodos ekspozicijų salėje atidaryta dailės paroda "Mes kuriame komunizmą". Žinomi respublikos dailininkai čia eksponuoja savo geriausius darbus, sukurtus per pastaruosius kelerius metus.

Nuotraukoje: lankytojai susipažįsta su dailininkų darbais.

V. Gulevičiaus nuotrauka

Lietuva parduoda užsieniui ir žirgų

Kiekvieną pavasarį Maskvoje vyksta tarptautiniai tradiciniai žirgų aukcionai, kuriuose žirgai parduodami užsienio pirkėjams. Lietuvos žirgų augintojai šiuose aukcionuose irgi dalyvauja jau nuo 1973 metų.

1973 metais pirmą kartą dalyvavdami, Vilniaus žirgynas buvo nuvežęs du žemaičių veislės žirgus, kuriuos abu nupirko švedai. Nuo to laiko Silutės rajono "Nemuno" ir Jonišio rajono Žagarės žirgynai kasmet parduoda užsienin Trakėnų ir Hanoverio veislės žirgus. Per tuos metus Vakarų Vokietijos, Italijos, Suomijos, Austrijos, Olandijos, Svedijos, Prancūzijos žirgų augintojai nupirko daugiau kaip šimtą Lietuvos žirgų.

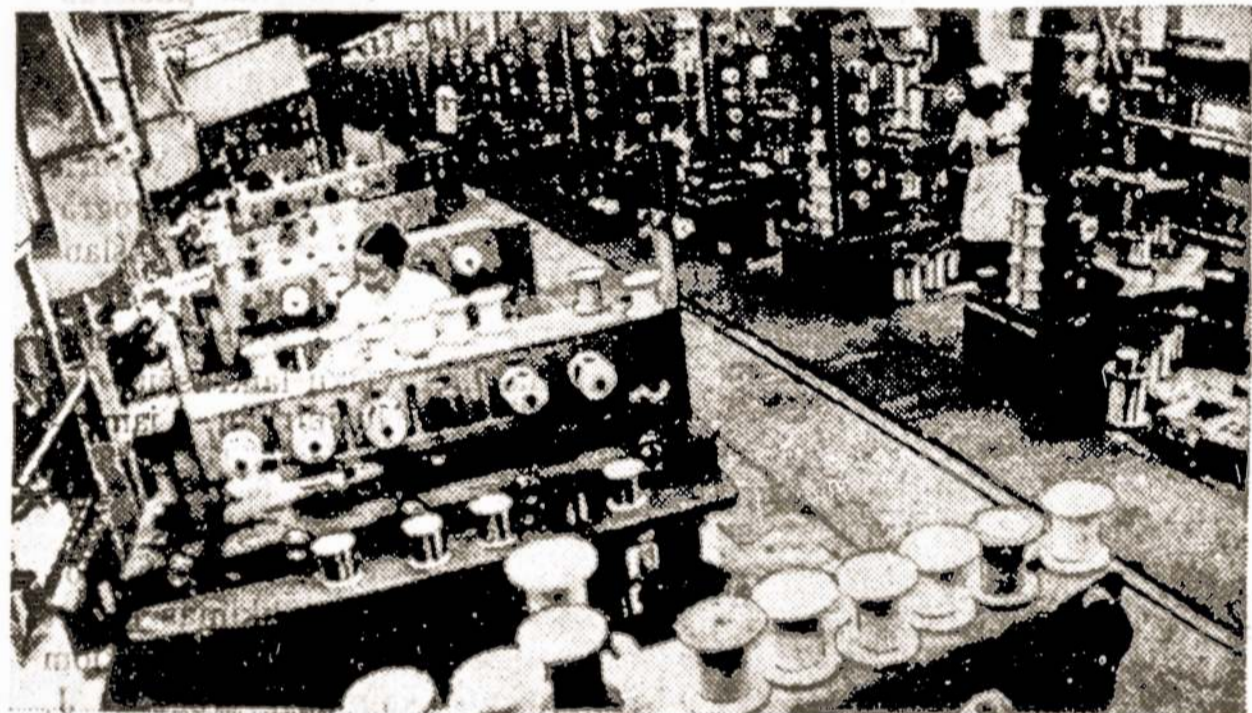
Lietuvoje išauginti žirgai užsienyje labai vertinami. Tuo buvo įsitikinta ir šimė "Nemuno" ir Žagarės žirgynai pardavė dešimt žirgų. O tai penktadalis visų šimėtiname aukcione apirktų. Ypatingu pasisekimu nupirko šilutiškių išauginti Trakėnų veislės žirgai. Iš devynių pasiūlytų buvo nupirkti septyni, už kuriuos gauta dešimtys tūkstančių dolerių. "Nemuno" žirgyno direktoriai V. Šlovui Mišeikiui ir vyr. zootechnikui Dobilui Obeleinui buvo malonu kad pirkėjai kataloguose ieško žirgyno pava-

dinimo. Nors veislė sukurta Vokietijoje, joje yra ir Žemaičių veislės kraujo. O pats pavadinimas kadaise kilęs nuo Trakėnų kaimo.

Užsienio pirkėjai aukcione žagariečių išaugintam gražuoliui aukštaūgiui Fikusui kainą kėlė net dvyliką kartų. Prieš trejus metus, vykusiame aukcione, "Nemuno" žirgyno augintiniui Aramiui pirkėjai kainos nelabai kėlė, tačiau Olandijos žirginio sporto specialistai išvėgė jo gerąsias savybes, šoklumą ir nupirko. Neapsiriko! Pernai Aramis jau buvo geriausiųjų Olandijos konkūrinių žirgų dešimtuoke.

Gal dar greitai bus viršytas prieš kelerius metus vykusio aukciono rekordas, kai už žirgą buvo sumokėta 106 tūkstančių dolerių. Tiek Budiono veislės Biliosky pasirodė vertas užgaidžiams danų pinigų. Šiaip rekordinis galima laikyti ir keliaskart pigiau parduotus žirgus. Šimė pavyzdžiui, brangiausiai sumokėta už Tversko žirgyną (Šiaurės Kaukazas) išaugintą arabų veislės žirgą — 8,000 dolerių.

Kaip matome, aukcionuose Lietuva dalyvauja ne taip seniai. Ši rezultatai kuklesni. 1978 metais už "Nemuno" žirgyną išauginti Trakėnų veislės Disputą gauta daugiau kaip 6,000 dolerių. SJ

Panevėžio VLKJS 50-mečio kabelių gamyklos produkcija siunčiama į daugelį Tarybų šalies vietų. Per metus čia pagaminama įvairių kabelių daugiau kaip už 27 milijonus rublių.

Nuotraukoje: Panevėžio VLKJS 50-mečio kabelių gamyklos emaliozavimo ceche. A. Sabaliausko nuotr.

VYKSTA MIŠKŲ UŽVEISIMAS ELNIAIS

Prie medžiotojų ir žvejų draugijos veikia Lietuvos zoocentro žvėrių gaudytojų brigada. Jos tikslas yra užveisti miškus elniais. Gaudytojai nužiūrėję tinkamą žvėrį pašaukia nepavojingomis kulkelėmis, užpildytomis specialiu preparatu, kuris trumpai paraližuoja žvėries judėjimą. Tada elnius uždaro narvuose ir gabena į paskyrimo vietas.

Taurieji elniai iš Akmenės, Jurbarko, Šiaulių rajonų miškų į kitus medžioklės plotus pradėti perkeldinti prieš dešimtmetį. Miškuose buvo statomi aptvarai gaudyklos. Sakotaragiai susiviliodavo kvapniu masalu — burokais, bulvių kraitele, druska apibarstytais kopūstais ir pakliūdavo į spąstus, bet paskui gaudyklę ėmė vengti, o pakliuvę į jas daužydavosi, kartais net aptvarus sugriaudavo. Žvėrių gaudytojai apsilankė Voronežo rezervate ir susipažino su nauju gaudymo būdu, kurio metodiką paruošė mokslininkas A. Korsarovas, — žvėrys buvo užmigdomi kulkelėmis su imobilizuojančiu preparatu.

Lietuvoje didelis miškų masyvas driekiasi nuo Nemuno ties Smalininkais, per Tauragės, Šiaulių, Vilnius, 1981 gegužės 28

Akmenės rajonus link Žagarės ir Jonišio. Šios giriose dar 1965 metais ganėsi beveik visi Lietuvos elniai, o jų tebuvo vos 900. Dabar šakotaragi gražuolį sutiksi ir Pūnioje, ir Puščioje, ir Sunskuose, ir Skapagiryje, ir Mirabalių bei Kamajų šiluose, ir Dusėtų girioje, ir Sudžionių miškuose ties Vilniumi. Lietuvoje liko tik keletas rajonų, kurių miškuose elniai dar neapgyvendinti.

Per keletą pastarųjų žiemų ir pavasarių naujose vietose zoocentro darbuotojai kartu su medžiotojais įkurdino daugiau kaip 700 elnių, iš viso jų Lietuvoje jau yra per 7.3 tūkstančio.

Kam reikalingas šis nelengvas darbas — pervežinėti žvėris iš vieno miško į kitą? Biologijos kandidatas Rimantas Baleišis pasakoja:

— Medžioklės ūkio darbuotojai teigia taip: ten, kur išmis vienas briedis, gali pramisti penki elniai. Be to, jie daro mažiau žalos miškų jaunuolynams, ypač vertingų spygliuočių plantacijoms.

Tai viena pagrindinių priežasčių, dėl kurių elniai apgyvendinami kituose miškuose. J. Z.

XIV sąjunginis kino

festivalis. Tai pirmas toks renginys Tarybų Lietuvoje. Lietuvos kino studijai festivalyje atstovaus trys meniniai filmai — "Faktas", "Keliuonė ir Rojū" ir "Andrius".

Nuotraukoje: Kadras ir kino filmo "Andrius". Senelio vaidmenyje — TSRS liaudies artistas Donatas Banionis.

JAUNŪJŲ KŪRYBINĖ ATASKAITA

LTSR meno darbuotojų rūmuose įvyko Vilniaus valstybinio universiteto jaunųjų literatų kūrybos vakaras. Į susitikimą atvyko jaunieji poetai — Vaidotas Daunys, Volde-maras Kukulas, Dalia Dubickaitė,

Vytautas Landsbergis, Vidas Valaitis ir Audra Zubavičiūtė. Su jaunųjų poetų kūryba susirinkusius supažindino literatūros kritikė, dėstytoja Viktorija Daujotytė.

Kaune kuriasi lėlių muziejus

Kaune Zaliakalnyje, nuošalioje Sasnausko gatvėje gyvena žinoma lėlių lėlininkė Ona Bakanauskienė, jau 30 metų kurianti lėles. Kas nėra matęs jos sukurtų lėlių! Jomis, jų ištisomis kompozicijomis puikuoja muziejų ir parodų salės, džiaugiasi, stebisi ir gėrįsi maži ir dideli Lietuvoje ir užsienyje. Ona Bakanauskienės lėlės — puikiasias suvenyras, gražus lietuviško liaudies meno ir šalies propagavimas. Meistrė — nuoširdi, kruopšti, darbšti ir talentinga: ji savo širdies šilumą dalija ir lėlėms ir žmonėms.

Mažiau kas žino apie antrąjį Onos Bakanauskienės pomėgį, kuris artimai susijęs su jos darbu: ji kolekcionuoja viso pasaulio tautų lėles. Ir jeigu jos pačios padarytos lėlės veik visos iškeliauja iš namų į platųjį pasaulį, tai įvairių šalių lėlės užima vietas jos buto lentynose ir traukia akį puošnios, švarios, tvarkingai eksponuotos.

Ir kokių lėlių čia nėra! Štai subtiliai stilizuotais tradiciniais drabužiais vilkinčios kinietės, ten šokančios karnavaliniais puošniais apdais ispanės ir lailiuota eskimė su vaiku ant rogių, ir perujietė, vilkinti pončo, dešimties lėlių japonų imperatoriškas dvaras, bulgarų, vokiečių, lenkų šokėjų poros tautiniais įvairių regionų drabužiais, Tarybų Sąjungos respublikų atstovai... Lėlės čia miniatiūrinės ir didelės, po vieną ir poromis arba šeimomis ir net ištisomis "delegacijomis".

Liaudies menininkė kolekcionuoja jas ne bet kokias, o tik meniškias, tik tautiniais drabužiais vilkiančias arba labai savitas ir būdingas tam kraštui. Jai visuomet rūpi, kaip kitur apmąstytos lėlės ir kaip

viena ar kita detalė atlikta. Todėl didžiausioje pagarbėje sunkus juvelyrinis rankų darbas: kur pati lėlė, ir jos rūbai ne fabriko, nes serijinės gamybos. Kartais įsigijusi suniokotą, reikalingą restauracijos lėlę, ji ją ardo, plauna, lygina rūbelius ir vėl siuva iš naujo bei lipdo. Ir taip vis gilina savo profesines žinias, besidžiaugdama kitų gražiai, išradimais atliktu darbu.

Kiekviena lėlė be savo meniškios ir pažintinės reikšmės turi ir savo istoriją: iš kur ji, kur jos tėvynė ir kokiais keliais atkeliavo į šią lėlių karalystę. Pavyzdžiui, trylikos lėlių kolekcija, atvežta iš idomių kelių, dovanotojo Justas Paleckis. Bet dažniausia autorė gauna mainais už savo lėles. Kiekviena nauja lėlė O. Bakanauskienė be galo džiaugiasi ir gali daug ką apie ją pasakyti. Todėl daug kas ieško kelio į mažą jos butelį, norėdamas nors trumpai pavišėti, pabendrauti su pačia lėlių globėja, pasimokyti iš jos pagarbos darbu ir grožiui.

Suaugę čia pamato kūrybos įvairovę, etnografiją, išradimą kostiumų stilizaciją, o mažuosius teisiog apstulbina spalvų ir formų margumynas, šventiškas iškilmingumas.

Kadangi ši graži kolekcija jau prašosi erdvės, reikia manyti, kad laikui bėgant ji taps prieinama visuomenei, kaip Žmuidzinavičiaus memorialiniame name eksponuojama velnių kolekcija labai populiari ir vadinama "tūkstančio velnių" vardu.

Taip Kaune kuriasi gražus savitas ir reikalingas Onos Bakanauskienės lėlių muziejus. O kai jis bus, šimtai ir jos pačios lėlių sugrįš atgal iš visų Lietuvos muziejų.

A. Kargaudienė

Apie du šimtus Anykščių rajono paauglių praleidžia savo laisvalaikį vaikų ir jaunimo sporto ir technikos mokykloje. Čia įrengtos teorijos klasės su veikiančiais mikroautomobilių ir mopedo maketais. Yra ir asfaltuotas kartodromas, ir sudėtinga trasa motociklams. Praėjusiais mokslo metais mokykla paruošė du kandidatus į sporto meistrus, daugiau kaip 70 vaikų įvykdė pirmojo ir antrojo jaunių sporto atskirųjų normatyvus.

Nuotraukoje: mokyklos direktorius J. Miškinis su jaunaisiais kartingistais [iš kairės] R. Černiauskis, J. Žuku, S. Lukauskis ir R. Markevičius.

A. Sabaliausko nuotr.

Nauji Lietuvos Rašytojų Sąjungos nariai

Lietuvos Rašytojų sąjungoje įvyko valdybos posėdis. Tarp kitko buvo aptartas ir naujų narių į sąjungą priėmimo klausimas. Ir naujais nariais priėmė: V. Astą, I. Fridbergą, S. T. Kondrodą ir A. Verbą.

Tautvydas Galinis (Vydas Astas) — prozininkas dramaturgas. Gimė 1948 m. Vilniuje. Baigė Vilniaus V. Kapsuko universiteto fizikos fakultetą. Dirba Vilniaus V. Kapsuko universitete vyriausiuoju inžinieriumi. Yra išleidęs knygas "Namų šiluma" (1975) ir "Taip lengva būti savimi" (1980).

Isakas Fridbergas — prozininkas, dramaturgas. Gimė 1947 m. Vilniuje. Baigė Kauno politechni-

kos instituto Vilniaus filiale prietaisų gamybos fakultetą. Nuo 1979 m. studijuoja režisūrą TSRS valstybinio kino komiteto aukštuosiuose scenaristų ir režisierių kursuose. Yra išleidęs apsakymų rinkinį "Tykios šventės" (1979, rusų kalba), romaną "Kompromisas" ("Pergalė", 1980, Nr. 10-11), kartu su G. Kanovičiumi apsakas "Apelsinų giraitė" (1980, rusų kalba), parašęs pjesę "Arena" (1979 m. pastatyta liaudies teatre "Aušra", 1981 m. — Rusų dramos teatre), kartu su G. Kanovičiumi sukūrė keletą kino scenarijų, kurie pastatyti Rygos, Tallino ir Lietuvos kino studijose.

Saulius Kondrotas (Saulius Tomas Kondrotas) — prozininkas, literatūros kritikas, teatro ir kino

Siaulių miestas trečią kartą apdovanotas sąjungine Raudonąja vėliava.

Nemažą indėlį iškovojo šį garbingą apdovanojimą inėšė miesto Tarybos deputatai. Mieste veikia 21 jų grupė, nuolatinėse komisijose dirba nemažai liaudies ūkio specialistų, gausus aktyvas, šiauliečių deputatų kambarys pripažintas puikiais įrengtu ir geriausiai dirbančiu respublikoje. Jis turi savo skyrius miesto Viešojoje bibliotekoje ir Respublikinės techninės bibliotekos Siaulių filiale.

Nuotraukoje: "Nuklono" gamyklos operatorė TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatė V. Augytė (trečia iš kairės) deputatų kambaryje susitiko su jaunaisiais miesto deputatais.

A. Dilio nuotr.

Kupiškėnai davė žodį dirbti dar geriau

Neseniai Kupiškėje įvyko tradicinis rajono jaunųjų gamybos pirmūnų ir jaunimo globotojų sąskrydis. Kiek čia jaunų, bet plačiai geriais darbais pagarsėjusių kupiškėnų buvo susirinkę!

Štai Lenino komjaunimo auklėtinė, neseniai savo gyvenimą susiejusi su Komunistų partija, Marija Ivanova. Ji "Laisvės" tarpkinėje gyvulininkystės įmonėje jau penkeri metai dirba operatorė. Gerai dirba: prižiūri 1,100 paršelių. Kiekvienas jų per parą priauga vidutiniškai po 400 gramų. Marija taip pat suranda laiko visuomeninei veiklai.

Juozas Gričius — vienas jauniausių Kupiškio MSV daugiakaušio ekskavatoriaus mašinistų. Paskutiniųjų dešimtojo penkmečio metų gamybinių užduočių Juozas įvykdė 106,3 proc. ir daugiakaušio ekskavatorių mašinistų tarpe užėmė antrąją vietą.

Dalia Žekonienė, baigusi Antašavos aštuonmetę, daug negalvojo: pasiliko gimtajame kolūkyje ir pradėjo dirbti melžėja. Siandien apie Dalią ūkio vadovai gali pasakyti tik gerus žodžius. Ir pelnytai: juk praėjusiais metais ji iš kiekvienos karvės primelžė po 3,437 kg pieno — 427 kg daugiau negu buvo išpareigojusi — ir iškovojo geriausios jaunosios melžėjos vardą rajone.

Sąskrydyje Komjaunimo rajono komiteto pirmasis sekretorius Vaitiekus Gaidukevičius savo pranešime kalbėjo ne tik apie šiuos jaunuosius gamybos pirmūnus. Geru žodžiu jis minėjo rajoninio gamybinio susivienijimo vairuotoją Virginijų Stančiką, Vabalninko tarybinio ūkio-technikumo auklėtinę,

dramaturgas. Gimė 1953 m. Kaune. Baigė Vilniaus V. Kapsuko universitete psichologiją. Yra išleidęs apsakymų rinkinį "Pasaulis be ribų" (1977), romaną "Žalčio žvilgsnis" (1981), parašęs pjesių, kino scenarijų.

Steponas Algirdas Vebra — poetas. Gimė 1941 m. Arglaičių kaime, Raseinių rajone. Studijavo Kauno politechnikos institute ir Vilniaus valstybinio universiteto istorijos fakultete žurnalistiką. Dirba "Komjaunimo tiesoje" korespondentu. Yra išleidęs eilėraščių rinkinius "Pakelės žalmos" (1977) ir "Aprišu obelį" (1980).

"Tarybinės aušros" kolūkio zootechnikę selekcininkę Dalią Kumpelytę, "Pakupio" kolūkio kombainininkę Almantą Sližauską ir dešimtis kitų.

Pranešėjas, o taip pat sąskrydyje kalbėję jaunieji gamybininkai pasidžiaugė, kad dešimties penkmetis rajono dirbantiems buvo žymus gražiais pasiekimais. Per šį laikotarpį rajono imonės ir organizacijos bendrosios produkcijos realizavo dvigubai daugiau negu per dešimtą penkmetį. Darbo našumas: pakilo 5,6 procento. Ir esant nepalankioms sąlygoms vidutiniškai per penkmetį iš hektaro išauginta po 23,7 cnt. grūdų. Tai nemažas jaunimo nuopelnas.

Sąskrydžio dalyviai priėmė kreipimąsi į visą rajono jaunimą darbo veteranus, jaunimo globotojus. Jame yra ir tokios eilutės: "rajonio komjaunuoliai ir jaunimas pasiaukojamai įgyvendins istorinius TSKP XXVI suvažiavimo nutarimus". Nėra abejonės, jog jaunimas ištesės duotąjį žodį.

Puiki kokybė, patogumas dirbant, graži išvaizda — visa tai užtikrina gerą pirkėjų paklausą "Audrai" — dulkių siurbliui, kurį gamina Vilniaus elektrinio suvirinimo įrengimų gamybinis susivienijimas. Nuo metų pradžios vilniečiai į visas sąjungines respublikas išsiuntė keliasdešimt tūkstančių buitinių dulkių siurblių "Audra".

Nuotraukoje: Kontrolierė V. Pauliukevičienė tikrina dulkių siurblių "Audra" kokybę.

M. Baranausko nuotrauka
Vilnis, 1981 gegužės 28

Klerikalams G. Petkevičaitė- Bitė buvo ne "košer"

1919 m. lapkričio mėnesį Panevėžio gimnazijos mokytojų taryba nutaria sudaryti draugiją, kuri rūpintųsi pinigais, surinktais per mokinių vakarą. Tą draugiją isteigti pavadama direktoriaus padėjėjai Petkevičaitė. Įsisteigia oficialus Panevėžio "Žiburėlio" skyrius.

Gimnazijoje dvi didžiosios pertraukos. Po 40 minučių. Sargienė pilsto mokiniams kavą. Nemokamai. Per vieną pertrauką — berniukams, per kitą — mergaitėms. Komisija, kurią sudarė Petkevičaitė gautomis už vakarėlį lėšoms paskirstyti, nutarė, kad užkasti prie kavos tegul moksleiviai patys atsineša.

Eina Petkevičaitė pas geriančias kavą mergaites.

— Kodėl nieko nevalgot? — klausia vienos.

— Kad ir taip gardu. Saldi. Gali atsigeriti iki soties... — taria Skučkaitė tyliai, kad tik mokytoja girdėtų.

Per kitą pertrauką — pas berniukus. Panašus vaizdas kaip ir pas mergaites.

Kitą dieną sargienė vaikščioja tarp valgančių mokinių. Nešioja duonos priraikytas ir dešros pripjaustytas lėkštes. Jeigu kuri tik kavą geria, tuoj pavaišinama. Nė klaus niekas neklausia, iš kur tai. Visi jaučia Petkevičaitės ranką.

Nors Petkevičaitė moksleivių namuose nelanko, bet kai tik išgirsta, kad kuriam sunku, antrą kartą jai to pasakoti nereikia.

Iš augintinio Broniuko sužinojo, kad jo suolo draugui Jurgiui reikia mesti mokslą. Tik iki antros klasės teprisikasė.

— Pavadinink, kad po pamokų užeitų pas mus, — pasakė. Berniukas pasakoja, kad netoli gyvena. Penketas kilometrų nuo Panevėžio. Abudu su sesute į mokslus eina.

Kasdien. Pėsti. Per lietu. Per šaltį. Jis dar kasryt bironėlį pieno atsineša. Išparduoda. Tada jau į pamočas. Ne. Nepavėluoja. O dabar — nėra iš ko mokėti abiem mokesčio.

— Pavėlavom, — sako Petkevičaitė. — Jau visas sąrašas tų, kuriems "Žiburėlis" apmoka už mokslą, paskelbta koridoriaus lentoje. Bet vis tiek parašyk pareiškimą "Žiburėliui". Padės.

— Ar tu girdėjai, kad Petkevičaitė palieka gimnaziją?

— Negali būti. Neįsivaizduoju. Kodėl? Negi dėl sveikatos? — kalbasi aukštesniųjų klasių moksleiviai. Ir svarsto, kad ne sveikata čia pagrindinė priežastis. Gimnazijos ateitininkų šulai, visokių krikščioniškų draugijų pirmininkai, ne vienam prasaritaria, kad Petkevičaitės dėstymas esąs netinkamas krypties.

Kai 1923 m. švietimo ministru tampa aršus klerikalas Bistras, direktorius pasidaro santūrus ir neatpažįstamai šaltas. Gimnazijos mokytojų taryba jau nuo sausio 30 d. Petkevičaitėi suteikia 4 mėnesius atostogų, kad gydytųsi Prancūzijoje. Sunki senatvės negalia. Sunku su ja susitaikyti visuomeniškai ir veikliai asmenybei. Bet dar sunkiau susitaikyti su principalo gudravimais ir atviru spaudimu. Kai Petkevičaitė gauna nurodymą išsikraustyti iš gimnazijai priklausančio buto, ji sėda rašyti pareiškimo direktoriui. "Kadangi tokiu būdu darbavimos sąlygos Jūsų Malonės vedamojoje gimnazijoje pasidarė man neprieinamos, turiu garbės pareikšti, jog nuo rugsėjo pirmos dienos esu priversta atsisakyti nuo mokytojos pareigų" (MA, LKLI, F 30-876).

Iš T. Bukauskienės straipsnio "Vadinkite mane mokytoja"

Vilniaus studentų miestelyje, Saulėtekio alėjoje pastatytas Matematikos fakulteto skaičiavimo centras. 1200 kvadratinį metrų ploto pagrindinėje salėje veiks penkios labai galingos elektroninės skaičiavimo mašinos. Studentų mokymui įrengtos erdvios auditorijos.

Nuotraukoje: Vilniaus V. Kapsuko universiteto Matematikos fakulteto skaičiavimo centre. A. Sabaliausko nuotrauka

Permainos mieste prie Neries

Neatpažįstamai per pastaruosius du dešimtmečius pasikeitė Jonava. Dar neseniai buvusi vienaaukštė, ji smarkiai stiebiasi aukštyn, plečiasi į visas puses. Ir visų pirma tai susiję su miesto pakrastyje pastatyta stambiausia Pabaltijy azotinių trąšų gamykla, kurioje dirba iš daugelio Lietuvos vietovių atvykę darbininkai, aukštuosius, specialiuosius ir vidurinius mokslus baigę inžinieriai, technikai, tarnautojai. Paleidus gamyklą, mieste atsirado keli nauji gyvenamieji masyvai. Vien Žemių mikrorajone apsigyveno du tūkstančiai chemikų šeimų. Netrukus keliskart tiek jonaviečių įsikurs pradėtuose statyti Rimkų rajono daugiaaukščiuose. Daug lėšų įmonė skiria prekybos bei buitinių aptarnavimo kompleksams įrengti, vaikų darželių-lopšelių, vidurinių mokyklų statybai.

Geros sąlygos darbininkams sudarytos ir pačioje gamykloje, kuri laikoma aukštos gamybos kultūros įmone. Visi darbo procesai čia automatizuoti. Dabar įmonėje pagaminta produkcija tiekama visiems Lietuvos rajonams, kitoms Tarybų Sąjungos respublikoms, eksportuojama.

Nors gamyboje ir naudojamos nuodingos medžiagos, įmonės teritoriją supančią aplinką nuo užteršimo patikimai apsaugo galingi filtrai. Cechuose auginamos gėlės, įrengti alpinariūmai. Visiškai netešiama ir čia pat tekanti Neris — gamykloje veikia uždara technologinio vandens panaudojimo sistema.

Darbininkų sveikatingumu rūpinasi įmonės poliklinikos kolektyvas rūmuose. Jų skardūs balseliai tarsi skelbia ligoninės atidarymo pradžią.

1977 m. komunistinėje lenininėje šeštadienio talkoje respublikos žmonės uždirbo 3 mln. rublių, iš kurių 1.7 mln. rublių buvo skirta Šilalės rajono ventrinės ligoninės statybai, — pradėdamas ligoninės atidarymo mitingą, kalbėjo vyriausiasis gydytojas A. Levickis. — Vadinasi, daugiau kaip pusė respublikos žmonių tą dieną iš širdies triušė, kad mes Šilalėje turėtume tokią puikią ligoninę.

Siuo metu Šilalės rajone medicininę pagalbą gyventojams teikia 58 gydytojai ir 210 vidutinio medicinos personalo darbuotojų. Yra du medicinos mokslų kandidatai — chirurginio skyriaus vedėjas J. Batutis ir sanitarinės-epidemiologinės stoties gydytoja J. Sakalauskaitė. Pirmojo vidaus ligų skyriaus vedėjas, pirminės partinės organizacijos sekretorius V. Simkus apdovanotas "TSRS sveikatos apsaugos žymūno" ženklu. Per dešimtą penkmetį 16 gydytojų igijo aukštesnės kvalifikacijos kategorijas.

A. Salys

vas. Netoli gamyklos, pušynėlyje ant Neries kranto, įsikūrė sanatorija — profilaktoriumas. Čia darbininkai nemokamai gali pailsėti po pamainos, su šeima praleisti laisvalaikį.

Daugelyje pasaulio šalių gerai žinoma ir Jonavos baldininkų produkcija. Iš smulkių lentpjūvių išaugęs stambus baldų kombinatas pastaraisiais metais žymiai "atjaunėjo". Iškilę keli nauji gamybiniai korpusai, buvo rekonstruoti seni cechai, įmonės muziejų papildė tarptautinių parodų Anglijoje, Čekoslovakijoje, Prancūzijoje laureatų medaliai ir diplomai. Jonavoje pagaminti baldai puošia Maskvos Didįjį teatrą ir Kremiaus suvažiavimų rūmus. Savo baldus jonaviečiai patys montavo Maskvoje vykusių olimpinių žaidynių kultūrinuose, butiniuose ir sportiniuose objektuose.

Turi kuo pasididžiuoti ir pati jauniausia Jonavos pramonės įmonė — Nerūdinių statybininkų medžiagų kombinatas. Be jos išleidžiamos produkcijos — skaldos, žvyro, plauto smėlio negali apsieiti stambiaplokščių namų, kelių statybos organizacijos, gelžbetonio gamyklas.

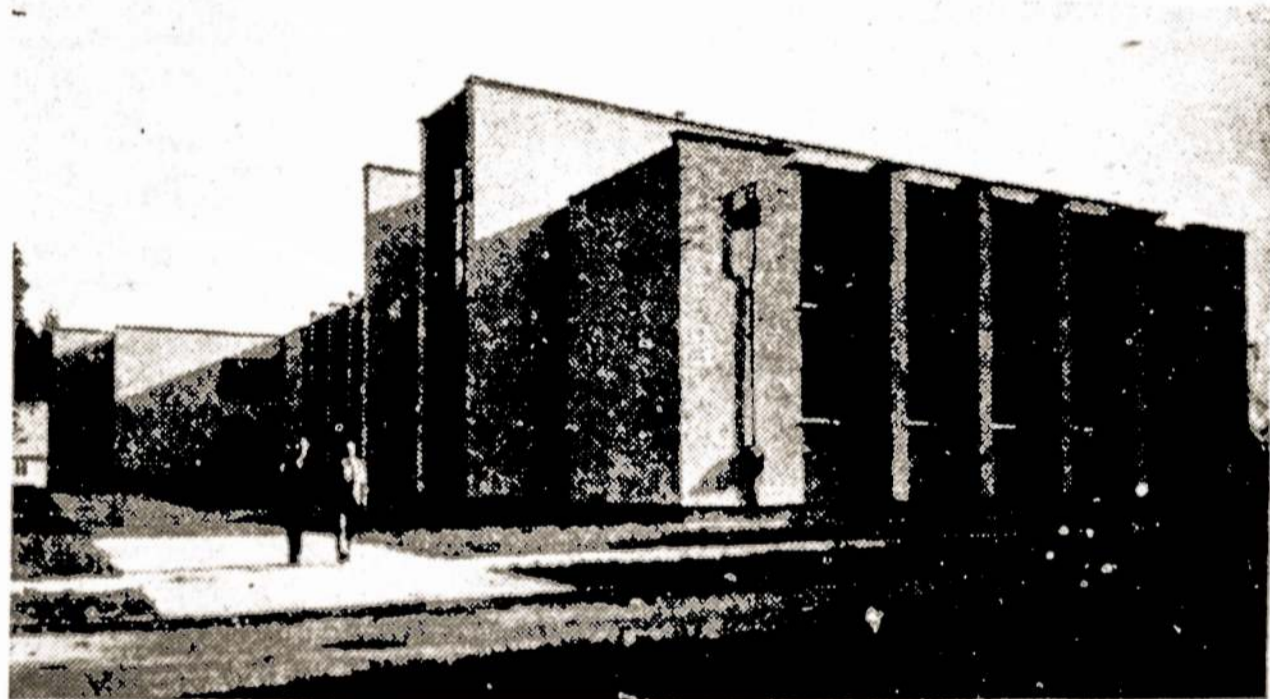
Šiandien Jonavos įmonėms nebereikia kviestis kvalifikuotų darbininkų iš kitur. Kasmet kelis šimtus chemikų, baldžių, įvairiausių profesijų statybininkų paruošia dvi mieste įsikūrusios profesinės technikos mokyklos. Pastaruoju metu prie šių labiau vyriškų profesijų atstovų prisidėjo didelis būrys merginų — būsimųjų siuvėjų motorisčių, mezgimo agregatų operatorių. Jos dirbs mieste įsikūrusiame Kauno A. Siaučūnaitės trikotažo gaminių įmonės filiale. V. Žemaitis

Vilniaus miesto 21-oji technikos mokykla ruošia radijo aparatūros ir prietaisų montuotojus, šaltkalvius irankininkus, linotipininkus, sekretores-mašininkes ir kitus labai reikalingus specialistus. Siuo metu mokykloje mokosi virš tūkstančio vaikinių ir merginų. Per 36 mokyklos gyvavimo metus į respublikos imones ir įstaigas palydėta daugiau kaip dvylika tūkstančių jaunų darbininkų.

Nuotraukoje: Būsimoji linotipininkė G. Malinauskaitė.

A. Sabaliausko nuotr.

Rokiškio rajono Sartų tarybinio ūkio žemdirbiai Didžiojo Spalio 63-ąsias metines atšventė ką tik atidarytuose kultūros namuose, kur taip pat įsikūrė biblioteka, ūkio administracija.

Nuotraukoje: naujas Sartų tarybinio ūkio administracinis-kultūrinis centras. K. Jurelės nuotr.

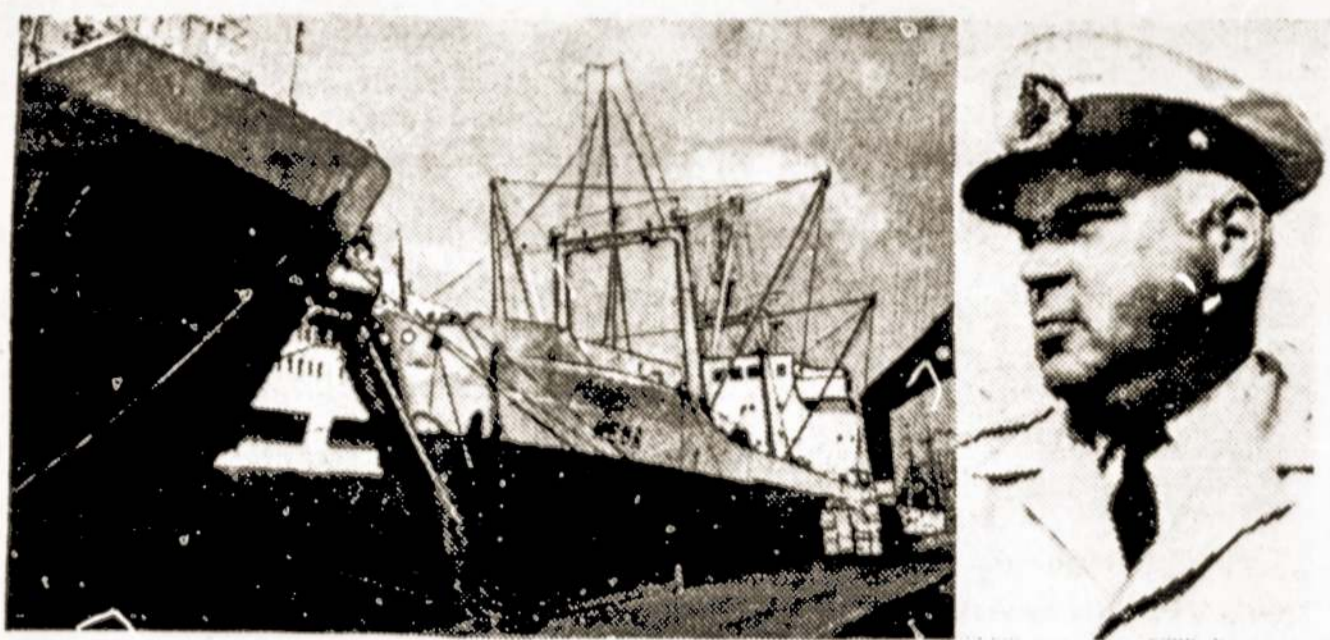
Talkos būdu pasistatė ligoninę

Kai 1977 m. balandžio 21 d. darbo žmonės rinkosi į komunistinę lenininę šeštadienio talką, šalia Šilalės poliklinikos dar plytėjo tuščias laukas. Praėjo dar beveik metai, kol statybininkai atėjo čia statyti naujosios ligoninės. Si statybos aikštelė buvo paskelbta svarbiausiu rajono statybos objektu. Beveik trejus metus čia triušė Šilalės kilnojamosios mechanizuotos kolonos statybininkai, padedami subrangovų, rajono ūkių atstovų, miesto darbo žmonių, pačių medicinos darbuotojų.

Ir štai valstybinė komisija priėmė Vilnis, 1981 gegužės 28

mė 210 lovų rajono centrinę ligoninę. Medicinos darbuotojams prasidėjo įkurtuvių dienos. Dar toli buvo iki jų, kai rajono centrinės ligoninės vyr. gydytojas A. Levickis, rūpindamasis medicinine technika, apsilankė daugelyje RTFSR bei kitų respublikų miestų. Medicininė technika atkeliavo iš Maskvos ir Leningrado, Tabovo ir Krasnojarsko, Kijevo ir Minsko. Modernių įrengimų, aparatūros gauta iš Vengrijos, Rytų Vokietijos.

Pirmaisiais naujakuriais tapo akušerinis skyrius. Laimingos motinos savo mažylius išvysta naujuo-

Ketvirtį amžiaus Algimantas Monkus veda į įvairius vandenį žvejybos laivus, dešimtus metus vadovauja gamybiniam refrizeratoriui "Neva". Jo vadovaujama laivo igula jau metų pradžioje įvykdė penkmečio užduotį, davė daugiau kaip pusę milijono rublių pelno.

Nuotraukose: **tolimojo plaukiojimo kapitonas A. Monkus: "Neva"** Klaipėdos jūrų žvejybos uoste. **B. Aleknavičiaus nuotraukos**

Gamykla dirba, statyba tęsiasi

Kiekvieną dieną iš Mažeikių įvairiais adresais rieda sunkiasvoriai sąstatai su benzino, žibalo, dizelinio kuro, mazuto cisternomis. Daugelio naftos produktų, kurie reikalingi Pabaltijo respublikų, Kaliningrado šiluminėms elektrinėms, gamykloms, transportui, nebetenka vežti iš tolimų šalies rajonų. "Draugystės" naftotiekio atšaka iš Polocko atkeliavęs "juodasis auksas" skaidomas ir paverčiamas vertingu kuru Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos pirmosios eilės įrengimuose.

Pagrindinėse šalies ekonominio ir socialinio vystymo kryptyse, kurias patvirtino TSKP XXVI suvažiavimas, naftos perdirbimą Mažeikiuose numatyta padidinti keturis kartus. Per šį penkmetį bus pastatyta antroji gamyklos dalis, kuri ir duos reikalingą gamybos prieraugį.

Šalia veikiančių pirmosios gamyklos eilės įrengimų, kurių vien vamzdinai sveria per 30 tūkstančių tonų, baigiama bitumo įrenginio statyba. Ji svarbi dviem požiūriais. Respublika turės asfaltavimo darbams reikalingos žaliavos, o Mažeikių naftininkai galės gaminti aukščiausios rūšies benzina.

— Plėsti veikiančią gamyklą lengviau, negu pradėti statybą plyname lauke, — sako Mažeikių statybos tresto valdytojas F. Andriūnas. — Tačiau šio penkmečio užduotis labai sudėtinga. Vien šiemet reikės padaryti darbų už 18 milijonų rublių.

Plečiasi naftos perdirbimo milžinas prie Varduvos. Kartu su juo auga ir jaunėja Mažeikiai. Statybininkai šiemet pasiryžę atiduoti daugiau kaip 18 tūkstančių kvadratinų metrų gyvenamojo ploto, 280 vietų vaikų lopšelių-darželių. Šį penkmetį prie Plinkšų ežero bus pastatytas gamyklos profilaktoriumas, o Mažeikių naujojoje dalyje — kultūros namai. Steigiamas ir naftininkų

Kauniečiai ir miesto svečiai gausiai lanko naująją Kauno paveikslų galeriją. Joje sukaupta daug vertingų Tarybų šalies, užsienyje gyvenančių lietuvių, Vakarų Europos XIX-XX amžių dailininkų kūrinių.

Nuotraukoje: **vienoje iš ekspozicijos salių.** T. Žebrausko nuotrauka

10

pagalbinis ūkis. Netrukus prasidės šiltnamių statyba.

Mažeikiečiai džiaugiasi, kad laiku buvo susirūpinta jaunosios pamainos gamyklai ir statyboms ruošimu. Per praėjusį penkmetį miesto vidurinę profesinę technikos mokyklą baigė beveik šimtai specialistų. Toliau plečiant naftos perdirbimo gamyklą, atitinkamai pertvarkoma ir ši mokykla. Juk specialistų-chemikų naftininkų ateityje reikės vis daugiau, nes prie įmonės išaugs išsivystęs chemijos pramonės kompleksas. Čia bus gaminami ne tik degalai, bet ir sintetinis kaučiukas, padangos, suskystintos dujos, kiti naftos sintezės produktai.

A. Norvaišas

PAS JONIŠKIEČIUS

Joniškyje lankėsi grupė Vilniaus inžinerinio statybos instituto atstovų. Šios aukštosios mokyklos estetikos katedros docentas J. Uzdila kultūros rūmuose gausiai susirinkusiems joniškiesiems skaitė paskaitą apie dorovinį ir darbinį vaikų auklėjimą šeimoje. Šia tema kalbėjo ir rajono liaudies švietimo skyriaus vedėjas A. Lidzius.

Daina—taip pavadintas Šiauliuose statomas mikrorajonas. Tik prieš trejus metus čionai atėjo statybininkai, o jau šiandien geresnio išplanavimo butuose apsigyveno 10 tūkstančių žmonių. Pastatytos dvi vidurinės mokyklos, kino teatras, poliklinika, du vaikų darželiai.

Nuotraukoje: **gražiai įrengta vaikų darželio, įsikūrusio Dainuose, sporto salė.** A. Dilio nuotr.

IŠ TEN, KUR MOKOSI MEDICINOS SESERYS

Kai krepiamės į gydytoją, dažniausiai susiduriame ir su sesele — gydytojo ir mūsų pagalbininke. Lietuvoje jas ruošia Kauno P. Mažylio medicinos mokykla, isikūrusi viename senamesčio architektūrinės reikšmės pastate. Čia įrengti mokymo kabinetai, turtingos laboratorijos, gausi biblioteka, aktų ir sporto salės, valgykla. Ant koridorių sienų šviečia stendai, turtinga vaizdinė informacinė medžiaga. Pati šviesiausia ir erdviausia koridoriaus dalis skirta dailės parodomoms. Dažniausiai savo darbus čia eksponuoja J. Naujalis vidurinės meno mokyklos, S. Žuko taikomios dailės technikum mokslėiviai.

Mokykla, be specialių disciplinų, labai daug rūpinasi savo auklėtiniais įdiegti ir puikų moralinių, estetinių savybių. Medikui grožis kaip tik ir turi padėti išsiugdyti puikias būdo savybes — jautrumą, švelnumą, atidumą. Juk estetika, kaip sakė M. Gorkis, — tai "ateities etika". Be daugelio dalykinių būrelių, čia veikia etikos, estetikos fakultetas, įvairioje meno saviveikloje dalyvauja apie 600 mokslėivių. Vien tik pastaraisiais metais surengti penki susitikimai su rašytojais, keturi — su kompozitoriais, po du — su dailininkais ir kino specialistais. Penkiuose visuomeniniuose fakultetuose nagrinėjamos šeimos santykių, buitės kultūros, teisinių žinių, gamtos apsaugos, tarptautinių santykių temos.

Kauno P. Mažylio medicinos mokykla, savo veiklą pradėjusi nuo 25 diplomančių akušerių 1920 metais, vien pokario laikotarpiu į gyvenimą išleido apie 12,5 tūkst. penkių specialybių diplomuotų vidurio medicinos personalo darbuotojų, daugiausia moterų: medicinos seserų — poliklinikoms, ligoninėms, taip pat vaikų lopšeliams-darželiams, mokykloms, farmacininkų, felčerių laborančių, dantų techniku. Šiuo metu čia mokosi 1,188 mokslėiviai, apie pusę jų šiemet gaus baigimo diplomus.

Iš laikraščių

NEIŠGALVOTI SUSITIKIMAI

Jūrų vilko bilietai

Kai Jam ir Jai — vyrui ir žmonei — įteikė jūrų vilko bilietus, tai pykštėlėjo į viršų, iššaudama kamštį, šampano bonka. O paskui į taures sukliksėjo kilnūs gėrimas. Laivas dar supo, dar abu svečiai gyveno ant Baltijos — abu šypsojosi, buvo laimingi ir šį laimė persimetė į kitas širdis. Ir didelė laimė, ir nedidelė nelaimė žmones išduoda. Argi kas judviejų galėjo klausyti, ką jaučia, pergyvena? To niekas nedarė ir nereikėjo!

Prisimenu juos, kaip jie atsargiai, prisilaikydami turėklų, lipo į baltą laivą, kaip atsargiai leidosi į kajutkompaniją, kaip įdėmiai žvalgėsi pro iluminatorius, tačiau geriausiai išliko jų stovėjimas ant denio. Abu, tik prisiglaudę vienas prie kito, stovėjo atviri, atlapoti vėjams, išsitempę kaip tikri jūrų vilkai, abu blizgino akimis, pro pašiauštas bangas žvelgdami kur jūra pasiima dangų. O laivas sausiai kalendamas motorais irgi, regėjosi, norėjo pasipuikuoti: lipo-krito, lipo-krito... Šitaip skaičiavo Baltijos bangas ir sudaužytas purkšlais lijo and denio, ant čia stovinčių žmonių. Sūrus kaip ašaros vanduo pasūdė veidus, rankas, drabužius...

— Sušalsyte, — pasirūpino vienas laivo šeimininkų, imdamas viešnią už parankės ir ketindamas palydėti žemyn, į šiltą kajutę.

— Ne, ne, — pasipriešino už ją vyras. — Dar truputį pastovėsimė. — Ir stovėjo. Daugiau be judesio, susigvyvenę su laivu, su bangomis besidžiaugiančia ir kitus bedžiuginančia Baltija. Tik kai ainių stiklai aprasodavo tiek, kad Baltija pritemdavo, vyras vis išsiitraukdavo iš švarko kišenės nosinaite ir skubinosi greičiau nušluostyti jūros rasą. Jis dabar turėjo Baltiją lig horizonto ir smulkus vandens lašelį — tos sūrios jūros ašaros — buvo nebereikalingos.

Ką bežiūrėdamas į šiuos man brangius svečius tuomet galvojau, tikrai kad neprisimenu. Matyt, kad nieko negalvojau, apsėstas to džiaugsmo, kurį davė šių svečių matymas. Matyt, man užteko žinoti, kad nors ir daug pasaulyje jūrų, bet ši jiems brangiausia. Ne todėl, kad kitos kitokios. Todėl, kad ji vienintelė, kuri bučiuoja Lietuvos žemę.

Jūros vilko bilietai, kuriuos Klaipėdos jūreiviai taip svetingai įteikė Amerikos lietuvių mažai šeimynėlei anaipol mano akims judviejų neaprengė jūreiviškais marškinėliais, neapdovanojo ta išterme, kuri būtinai reikalinga jūrų vilkams. Ir visgi jiedu mano atmintyje pasiliko, kaip vilkai — tokie geri, tokie ištikimi savo kraštui, kaip jūreivis jūrai. Banguokite jūros, visos pasaulio jūros, verskite savo bangas kalnais, bet visticiek jūs neipiršite tiek daug meilės žmogui, kuris turi tik vieną jūrą, tik tą, kuri kalbasi su jo gimtuoju kraštu. Tik tokia jūra gali užpilti jam vandens ant akių ir sumaišyti su tyliomis džiaugsmo ašaromis. Tik tokia jūra, bent kartą pasupusi ant savo bangų, liks gražiausia ir su dėkingiausiais žodžiais:

— Zmogau, aš labai laiminga, kad ant savo bangų pasupau tave. O ašara, kurią sumaišei su mano vandieniu — tai tavo didžioji dovana man, Baltijai. Tai liūdija, kad neužmiriai manes.

Pranas Karlonas
Vilnis, 1981 gegužės 28

Dažnai žmogui kitas žmogus atrodo ne toks, koks jis iš tikrųjų yra, bet toks, kokį jis nori jį matyti.

R. Mizara

VIS LABIAU PLEČIAMA ŽUVININKYSTĖ

Baigiamaisiais penkmečio metais pradėtos veisti ir auginti augalėdės žuvis Elektrėne pašildytuose vandenyse. Iš Kietaviškių žuvininkystės ūkio jos pasklido po kitus Lietuvos ūkių vandens telkinius.

Gerai dirba Vokės žuvininkystės ūkio kolektyvas, vadovaujamas ūkio direktoriaus, biologijos mokslų kandidato P. Sinevičiaus.

Salia gamybos, gausių valkšnų nepamirštama gamtos saugos, žuvų atsargų gausinimo. Viena perspektyviausių žuvininkystės intencijų formų yra prekinės žuvininkystės ūkio tolesnis plėtojimas. Praktika parodė, kad žuvininkystės plėtimasis vien tik vietinių žuvų pagrindu negali būti efektyvus. Vietinės žuvis negali visiškai panaudoti esamų natūralių ir dirbtinių pašarų, o ir panaudotus pašarus paverčia žemos kokybės žuviena, metinis prieauglis irgi būna nedidelis. Yra būtina veisti žuvis, kurios pasižymi aukštos kokybės žuviena, ir greitai

auga. Visų pirma tai sykinės žuvis: seliava, peledė, čyras, sykas, kurios veisiasi ir auga Lietuvos ežeruose. Seliavos šiuo metu yra įveista 61-ame respublikos ežere, Ignalinos žuvininkystės ūkio inkubuojama 10 mln. seliavos ikrų. Lervutės pavasarį bus išgabentos ir suleistos į ežerus.

Kita vertinga žuvis — peledė, užveista penkiasdešimtyje ežerų. Suformuotas motininis būrys, surinkamas reikiamas kiekis ikrų, kuriuos inkubuoja Ignalinos ir Simno žuvininkystės ūkio inkubatoriuose. Šiais metais inkubuojasi per 25 mh. peledės ikrų. Peledė taip pat auginama ūkių tvenkiniuose.

Ūkiai ežerus įžuvina ir kitomis vertingomis žuvimis: storkiais, unguriais, karšiais, lydekėmis, karšiais, karpiais. Praėjusiais metais Rusnės žuvininkystės ūkio buvo surinkta 5 mln. storkių ikrų ir Simno žuvininkystės ūkio išauginta 5,2 tūkst. storkių šiųmetukų, kurie įleisti į Obelijos ežerą. Beveik kasmet išleidžiama 3-4 milijonai ungurių jauniklių, 500 tūkstančių dvivarsių karpių ir kitų vertingų žuvų.

J. Baravykas

GYDYMASIS KURORTUOSE

Kurortas vadinasi vietovė, kuri turi gamtinių gydomųjų veiksmų (mineralinių vandenų, gydomojo purvo) ir palankias klimatinės bei higieninės-sanatorinės sąlygas. Pagal tai kurortai skirstomi į baleologinius, kuriuose svarbiausia gydomoji priemonė yra mineralinis vanduo, purvo, kuriuose gydoma purvu, ir klimatinis, kuriuose pagrindinis gydomasis veiksnys yra aeroterapija (gydymas oru), helioterapija (gydymas saule) ir talasoterapija (gydymas pajūrio klimatu ir jūros maudyklėmis). Tačiau yra kurortų, kuriuose gydoma vietiniu purvu, mineraliniais vandenimis, o taip pat vietovė pasižymi palankiomis klimatinėmis sąlygomis. Tokie kurortai ypač vertinami.

Pastebėta, kad geresni kurortinio gydymo rezultatai būna tada, kai gydomasi tokiuose kurortuose, kurių klimatinės sąlygos artimos gyvenamosios vietos sąlygoms. Nuvykus į naują vietovę su skirtingu klimatu, sunku ligoniui iš karto prisitaikyti. O po kelių savaičių vėl laukia kelionė į namus ir prisitaikymas prie senų klimatinės sąlygų. Todėl, ypač silpniesiems asmenims, patartina gydytis vietiniuose kurortuose. Tačiau tais atvejais, kai rekomenduotinas gydymas sausu, šiltu oru, tenka naudotis pietų kurortais.

Yra asmenų, kurie galvoja, kad kurortinis gydymas visais atvejais duoda gerų rezultatų. Tai klaidinga nuomonė. Kurortinis gydymas gerą efektą duoda tik pradinėje ligos stadijoje. Ligai toli pažengus, toks gydymas ne tik nepadedą, gali būti net žalingas. Todėl kiekvienu atveju tiek prieš išvažiuojant į kurortą, tiek ir kurortinio gydymo metu reikia tartis su gydytoju ir atidžiai vykdyti jo nurodymus. Ypač svarbu kurorte laikytis gydytojo paskirto komplekso. Į kurortinio gydymo kompleksą įeina daugybė priemonių, teigiamai veikiančių organizmą. Tai sanatorinis režimas, racionali mityba, gydomoji fizinė kultūra, gydymosi vonios, dušai, masažas ir fizioterapinės priemonės (gydymas elektra, šviesa, šiluma ir t. t.). Be to, esant reikalui, gydoma ir vaistais.

CICERO, ILL.

— Charles Beluzis, 3532 So. 55th Ave., gavo tikieta už tai, kad prie 19 Str. ir Oak Park įvažiavo į kitą mašiną. Gegužės 15 jam paskirtas teismas.

— Morton West graduantė Barbara Shatkus, Shatkų iš Berwyno duktė, dalyvauja chore, kur American Conservatory of Music duoda Johan Strauso "Die Fledermaus". Pastatymas duodamas gegužės 22 ir 23 dienomis Collins Hall.

— Cicero policija areštavo du suaugusius ir vieną jauniklį, kurie bandė įsilaužti į Corner Pub karčiamą, 1500 So. 49th Ave., ir apvogti.

John Feiza

SVEIKINIMAI "LAISVEI"

Cia duodame "Laisvę" sveikinušių per Estelle Bogden sąrašą:

Lake Villa draugas	\$ 50.00
J. & M. Marazai	25.00
Ex-Miners Klubas	25.00
Liet. Moterų kultūros klubas	25.00
A. Jakienė	20.00
J. & A. Jokubkai	20.00
M. Plauška	20.00
A. Butkis	20.00
A. Andrijaitis	20.00
C. & J. Sisevich	20.00
A. & V. Powell	20.00
Ant. Litvin	20.00
N. & L. DeSchaaf	20.00
M. Mihasonok	15.00
M. Marquardt	15.00
A. Pauliukas	15.00
F. & A. Vaitkus	15.00
A. Bacevich	10.00
H. Trusk	10.00
J. Pateckas	10.00
M. Kancere	10.00
U. Juodaitienė	5.00
A. Dočkus	5.00
A. Jacobs	5.00
Mr. & Mrs. Chapchua	5.00
H. Pajuniene	5.00
Mr. & Mrs. Chapas	5.00
M. Montvilas	5.00
J. Feiza	5.00
I. Peters	5.00
E. Sankus	5.00
A. Lutkauskienė	5.00
A. Mikolaitienė	5.00
Viso	\$465.00

Rašo iš Vakarų Vokietijos

Debus

Šių metų balandžio 16 dieną Hamburge badu mirė RAF (Raudonosios Armijos Frakcija) oficialiai: teroristas Sigurd Debus. Nesijaučiu gerai informuotas apie RAF veiklą ir tikslus, bet mane sukrėtė valdiškas dviveidiškumas Debus ir kitų atžvilgiu. Vis laikas nuo laiko vokiečiai kitom valstybėm prikiša, kad jos kankina savo politinius kalinius. Aišku nutyli, kaip jie elgiasi su savo politiniais kaliniais. Praėjo ir Vokietijoje tie laikai, kai kaliniai būdavo plakami. Laiko bėgyje kankinimo metodų specialistai išrado būdų, kaip tuos pagautus politinius kalinius sunaikinti. Tai izoliacinis kalinimo būdas. Mat politinius kalinius pavieniui laiko specialiose kalėjimo celėse, kur jie yra atskirti nuo bendro kalėjimo gyvenimo. Celės yra garsiniai taip sutvarkytos, kad jose nesigirdi nei jokie garsai iš už lango ar iš už durų. Langai yra taip sukonstruoti, kad per juos nieko nesimato. Žmogus pakliuvęs tokioj celėj neturi nė jokio kontakto su išore ir turi psichiškai sugriūti. Praeityje taip laikomų kalinių buvo rasta celėje nušautų. Kas tai padarė, iki šandien nėra visai aišku.

Dėl tokio izoliuoto kalinių laikymo vyko vokiečių politinių kalinių bado streikas. Kaliniai reikalavo, kad juos laikytų po 4-6 žmonių grupėse. Atsakingieji prieš tokį reikalavimą tol spardėsi, kol Debus badu mirė. Dabar šis kalinių reikalavimas yra patenkintas.

Kalendorius

Kad ir pavėluotai pasirodė "Tėviškės" ir "Gimtojo Krašto" 1981 metų kalendorius. Vertinga, kad redakcija šį kartą pasirinko aktualią temą: Profsąjungos Sovietų Sąjungoje, jų darbai ir uždaviniai. Ypač dabar skaitome apie socialistines profsąjungas, sąryšį su įvykiais Lenkijoje, visokiausių nesąmonių.

Gal gerai manyta, bet čia mums užsienyje gyvenantiems nelabai įvykdomas dalykas — lietuviškų valgių receptai. Rašoma: imkime "Nemuno", "Sėtos", bet neimkite "Rambyną" sūrio. Čia nei vieno nei kito negausi. Žmogau, žinok kas yra kilė, kas yra strimėlė. Bėlika vėl virti lietuviškai taip, kaip motina virė, iš atminties. Bet tas kartais irgi nepadedą. Kartą viena lietuvaitė mus pasikvietė "ant cėpelinų". Kai atėjome atsiprašė, nes jai išėjo tarkuotų bulvių putra su "hamburger" mėsa.

Tėviškė

Per šias velykas, kaip įprasta, Vilniaus "Tėviškės" draugijos kvietimu vėl lankėsi jaunimo grupė iš Vakarų Vokietijos, Lietuvoje. Jau nieji lietuvių kilmės žmonės šiame kelione, kiek ligšiol girdėta, buvo labai patenkinti. Taigi nelabai sekasi ypač JAV revanšistinėm lietuvių moterim ir kitiems lietuviams veikėjams atitraukti lietuvišką jaunimą nuo jų tėvų tėvynės Lietuvos.

Romas Šileris

SVEIKINIMAS "VILNIES" LAIKRAŠČIO DALININKŲ SUVAŽIAVIMUI IŠ LIETUVOS TSR

[nuo "Vilnies" skaitytojo]

Atidžiai perskaitau kiekvieną gautą "Vilnies" numerį. Kartais ten randu ir savo tetos Mary Mihasonok pavardę, kuo, žinoma, didžiuo-

juosi ir gėriuosi, kad mano miela senutė, nors ir turėdama nedaug jėgų, vis dar dalyvauja visuomeniniame pažangiečių gyvenime. Iš jos pavyzdžio aš geriau suprantu ir kitų lietuvių pažangiečių psichologiją bei lūkesčius. Juk dauguma pažangiečių — jau pagyvenę, solidaus amžiaus žmonės, ir liūdna darosi, kai skaitai paskutinius "Vilnies" puslapius, kur nuolat spausdinami mirusių pažangiečių nekrologai, nes pažangiečių gretos vis labiau retėja.

Tačiau tuo labiau apima pasidžiavimo ir pasigėrėjimo jausmas, kad pažangūs JAV lietuviai net ir tokiomis sunkiomis sąlygomis, nepasiduoda, neužleidžia savo pozicijų, išlaiko savo principus, savo idealus, savo judėjimą, savo spaudą, kurioje pateikia objektyvią informaciją apie savo tėviškę, jos pasiekimus socializmo metais. Aš ypač gėriuosi redakcijos darbuotojais, kuriems tenka pagrindinė organizacinė bei informacinė pažangiečių judėjimo našta. Be to, juos visą gyvenimą persekioja reakcijos šmeižtai, grasinimai, šantažas. Man pačiam ne kartą teko bibliotekose paskaityti ir klerikalų bei dipukų spaudos išpuolius prieš "Vilnies" ir "Laisvės" leidėjus. Ypač "Naujienos" drabsto purvais ir juodina pažangius lietuvius Amerikoje, o taip pat ir savo tėviškę. Jie, tiesa, vaizduoja save "patriotais", bet lietuvių liaudies patarlė teisingai sako, kad "tas ne paukštis, kuris savo lizdą dergia". Be to, kas kitus juodina, tas pats ne baltas.

Todėl iš visos širdies sveikinu "Vilnies" laikraščio dalininkų suvažiavimą, linkiu jo dalyviams kuo geriausios kloties jų garbingoje, tikrai patrijotiškoje veikloje ir visokiariopos sėkmės asmeniniame gyvenime. Reiškiu jums didžulę pagarbą!

Vladas Balkevičius
VVPI vyr. dėstytojas

DIDELIS AČIŲ PRISIDĖJUSIEMS DARBU

Gegužės 3 d. svečių iš Lietuvos priėmimas "Vilnies" salėje ilgai neišdils iš atminties tiems, kurie ten dalyvavo. Ilgai atsimins konsulo Edmundo Juškio pasveikinimą, svečių iš Lietuvos ir "Lakštučių" atliktą meninę programą. Ilgai atsimins ir apkrautus maistu stalus.

Sio parengimo šeiminkėmis buvo Mrs. A. Vaitkus, Alice Pauliukas ir Helen Pajūnas. U. Juodaitienė negalėjo dalyvauti, turėjo dalyvauti savo anūkės priešvestuvinėje puotoje, taipgi ir Martha Marquardt.

Taipgi didelis ačiū tenka John Pateckui, daugiausia prisidėjusiam materialiniai, kad šis parengimas būtų sėkmingas. Be jo, su aukomis prisidėjo Millie Kancere, Alice Pauliukas, Nellie DeShaff, Estelle Bogden ir Vanda.

Prie stalų patarnavo Estelle Bogden, Millie Kancere, Petronėlė Malinauskas, Ann Krisiken, Helen Pajūnas, Alice Pauliukas, John Feiza ir A. Vaitkienė. Be to, John Feiza patarnavo prie bufeto, Nellie DeShaaf buvo prie bilietų.

Tenka pasakyti ačiū A. Dilku, atvykusiam į parengimą net iš Hobart, Ind., draugams Gabriams, atvykusiems iš Lake Villa, Ill., pažangių rusų klubo nariams, kurių į parengimą atvyko visa grupė.

Dar kartą visiems didelis ačiū.

Nellie DeShaaf

KVIETIMAS Į SUVAŽIAVIMĄ

Laikraščio "Vilnius" direktorių tarybos nutarimu šįmet dalininkų suvažiavimas įvyks birželio 7 dieną nuosavoje salėje, 3116 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Suvažiavimas prasidės lygiai 10 val. ryto. Po suvažiavimo, kaip paprastai, bus banketas.

Kaip atskirus dalininkus, taip organizacijas, turinčias šerų, kviečiame kuo gausiausiai suvažiavime dalyvauti. Šįmet jis bus vienas iš svarbiausių. Turėsime aptarti laikraščio būklę ir tolesnį jo gyvavimą.

Nežiūrint kad laikraštis išeina kas antra savaitė, bet jis vis tiek dar lošia svarbią rolę kaip visuomeniniame mūsų gyvenime, taip kovoje už taiką, demokratiją ir socialinę pažangą. Ypač daug jis mums reiškia kaip ryšys su senąja mūsų gimtine Lietuva.

Todėl kiekvieno dalininko yra pareiga dalyvauti šiame suvažiavime tarti savo žodį, iškelti gerą sumanymą bei patarimą laikraščio naudai, kad jis ne tik eitų kaip eina, o ir patobulėtų kaip turinio, taip kitais atžvilgiais.

Taipgi labai svarbu bus išgirsti redaktoriaus, administracijos ir direktorių pranešimus apie laikraščiu leisti sąlygas, apie materialinį bei pajėgumo stovį jam eiti.

Taipgi nepamirškite, kad suvažiavime laukiami sveikinimai. Laikraščiu visuomet reikalinga finansinė parama. Iš prenumeratų, skelbimų ir apmokamų užuojautų laikraštis neišsilaikytų, jeigu dalininkų ir skaitytojų nebūtų dosnių aukų.

Taigi, mieli draugai ir draugės, iki susitikimo suvažiavime.

DIREKTORIŲ TARYBOS VALDYBA:

Pirm. Estelle Bogden
Skr. Julia Marazienė
Ed. Millie Kancere

Svečių iš Lietuvos buvo ko pasiklausyti

Dažnai turime didesnių ar mažesnių suėjimų-parengimų, bet tokio, kokis buvo gegužės 3 d. svečių iš Lietuvos priėmimas "Vilnius" salėje, labai seniai esame turėję. Eiliniams suėjimams-parengimams "Vilnius" salės mums jau pakanka, tačiau šį kartą buvo per maža. Publikai pradėjus rinktis, reikėjo pastatyti papildomai stalų, publika salėje vos tilpo. Bet ačiū priėmimo komitetui pakako ant stalų ir maito, ir visko, o entuziazmo buvo per viršų.

Kaip paprastai, meninę programą pradėjo visų mūsų mylimos mūsų mūsikės "Lakštutės", vadovaujant Valerijai Urbikas. Be širdį glostančių lietuviškų dainų jos davė ir anglišku bei ištraukų iš operėčių. Po kiekvieno atlikto numerio buvo palydėtos griausmingais aplovismentais. Žavėjosi publika, žavėjosi ir svečiai iš Lietuvos jų aukštu dainavimo meno lygiu.

Atlikus joms programos savo dalį, "Vilnius" direktorių tarybos pirmininkė Estella Bogden tarė savo žodį, padėkodama visiems už toki gausų susirinkimą ir už dėmesį šiam parengimui. Paskui iškvietė pakalbėti TSRS ambasados Vašingtone pirmą sekretorių konsulą Edmundą Juškį. Jis pasidžiaugė mūsų meile tarybiniam žmogui iš Lietuvos bei mūsų senajai tėvynei Lietuvai, šiltais žodžiais įvertino direktorių tarybos komiteto pastangas ruošiant šį priėmimą, tarė širdingą ačiū. Baigdamas pristatė visų laukiamus svečius: Vilniaus Valstybinio Akademiniio Operos ir Baletto Teatro solistę Aušrą Stasiūnaitę, tarptautinių konkursų laureatą smuikininką Raimundą Katilį ir Vilniaus Filharmonijos pianistą solistę Povilą Stravinską.

Iš konsulo Edmundo Juškio žodžių jau galima buvo suprasti, kad išgirsime ką tai nepaprasto. Ir kai svečiai su savo žvaigžde soliste Aušra Stasiūnaitė ir virtuozu smuikininku Raimundu Katiliumi stojo prieš publiką, išties, publika salėje nušėčiavo, Aušros daina ir Raimundo smuikas užkariavo visur. Taip "Vilnius" salėje niekad nėra buvę.

12

O po kiekvieno atlikto numerio entuziazmas oi, oi! Negreit, o negreit Čikagos pažangieji lietuviai visa tai užmirš.

Pasibaigus svečių meninės programos daliai, svečiai buvo apdovanoti gėlių buketu ir dėka Estelle Bogden ir John Patecko pasidarbavimui vertingais suvenyrais, kurie jiems bus atminimas iš iankymosi Čikagoje.

Pasibaigus programai publika ilgai nesiskirstė, šnekučiavosi, vaišinosi iki vėlyvos popietės. X.

Roseland, Ill.

Roseland Liet. Moterų Klubas gegužės 4 d. Anelės svetainėje, 4500 S. Talman, pagerbė motinas ir močiutes.

Pradžioje buvo karšti pietūs. Valdyba ir narės prirengė ir padovanoto skanumynų ir pinigais. Visos narės vaišinosi ir vienos kitom linkėjo būti sveikom. Turėjome ir svečių vyrų.

Po pietų bendrai padraugavome ir turėjome klubo susirinkimą. Pirm. Paulina Valentienė, paprašė narių atsistoti ir minutę tylos pagerti mirusios Klubo narės Nancy Gordon atminimą. Valdybos raportai buvo geri. Klubui prisiuntė padėkos laišku E. Gestautas ir jo dukra J. Mockus. Padėkojo už dovaną ir linkėjimus greitai pasveikti. Į Klubą įstojo dvi naujos narės. Antanina Daraska ir Loreta Rachiskas. Klubą apdovanojo A. Bacevicienė, \$5.00 ir M. Kancerienė \$5.00. Atžymėti gimtadieniai A. Deikienės, A. Vaitulionienės, A. Parada. M. Guzauskienė atžymėjo 93 metus. Sudainuota Ilgiausių metų.

Po susirinkimo turėjome gražią programą pagerbdamos motinas ir močiutes. Agotėlė Druseikienė padeklamavo. B. Rasinskienė apie motinas paskaitė gražią kalbą ir kitą rašinį juokingą, tai moteris prijuokino. Visos patenkintos ir linksmos atšventėm motinų dieną.

Klubo narės, nepamirškite, kad kitas susirinkimas bus birželio 1 dieną, 1230 Anelės salėje, 4500 S. Talman. Turėsime vaišes.

J. Urmonienė

K. Petrikienės laiškutis

Gerb. "Vilnius" Administracija:
Siunčiu \$50.00 perlaidą: už laikraščio prenumeratą \$10.00 ir likusius \$40.00 paskirkite pasveikinimui ateinančio "Vilnius" dalininkų suvažiavimo.

Sėkmės darbuose,

K. Petrikienė

P. S. Prašau pakeisti adresą. Mano naujas adresas yra: K. Petrick, P. O. Box 10, Elka Park, N. Y. 12427.

S. Straukas persikėlė pas dukra

Stanley Strauko dukra T. C. Avant rašo, kad jos tėvas persikėlė pas ją ir laiškus bei korespondenciją jam siųsti šiuo adresu: Mr. Stanley Straukas, c/o William W. Avant, 5516 E. Sapphire Lane, Paradise Valley, Az. 85253.

Toliau laiške pažymi, jog gegužės 8 d. išėjęs iš ligoninės, minės savo 90-ąsias gimimo metines ir siunčia visiems draugams daug linkėjimų.

Floridiečiai padėkite

Iš Lietuvos Siaulių miesto Bronė Kutraitė prašo padėti surasti jos tetą Julę Vitkus, gyvenusią 1905 NW 28 St., Miami, Florida 33142. Iki šiol su ja susirašinėjo, bet prieš kiek laiko iš Amerikos grįžo registruotas laiškas ir susirašinėjimas nutrūko.

Kas apie Julę Vitkus ką žinote, praneškite adresu: Lithuania-USSR, Siauliai, Dubijos 11-32, Kutraitė Bronė.

MIRĘ LIETUVIAI

Balandžio 16 d. mirė Antanas Stankus, sulaukęs 92 metų, gimęs Lietuvoje, Varėnos valsč., Milioniškių kaime. Amerikoje išgyveno 76 metus.

Balandžio 16 mirė Jonas A. Kinčinas, sulaukęs 96 metų, gimęs Lietuvoje Mažeikių apskr., Viekišniuose. Amerikoje išgyveno 71 metus.

Balandžio 17 d. mirė Aleksandras Kasnickas, sulaukęs 74 metų, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 32 metus.

Balandžio 19 d. mirė Ona Baltulis, sulaukusi 88 metų, gimusi Lietuvoje, Joniškių kaime. Amerikoje išgyveno 69 metus.

Balandžio 20 d. mirė Jurgis Ivaška, sulaukęs virš 90 metų, kilęs iš Biržų apskr., Rudėnų vienkio. Amerikoje išgyveno 29 metus.

Balandžio 25 d. mirė Juozas Gritėnas, gimęs Lietuvoje, gyveno Melrose Park, Ill.

Balandžio 27 d. mirė Mykolas Valentis, gimęs Lietuvoje, Balakių miestelyje. Amerikoje išgyveno 74 metus.

Balandžio 29 d. mirė Kazys Bielevičius, sulaukęs 75 metų, gimęs Lietuvoje, Marijampolės apskr., Igliaukos parapijoje. Amerikoje išgyveno 30 metų.

Balandžio 30 d. mirė Antanina Suopienė, sulaukusi 81 metų, gimusi Lietuvoje, Sakių apskr., Sintautų valsč., Suopių kaime. Amerikoje išgyveno 31 metus.

Gegužės 2 d. mirė Stasys Drangelis, gimęs Lietuvoje, Medvisiuose. Amerikoje išgyveno 78 metus.

Gegužės 4 d. mirė Petrė Siugzdinienė-Zimkutė, gimusi Lietuvoje, Tauragės apskr., Šilalės valsč., Amerikoje išgyveno 24 metus.

ST. PETERSBURG, FLA.

PRISIMINIMAS MIRUSIŲ DIENOJE

Liūdime netekę mielų, darbščių klubo narių.
Jų pažangi veikla kovoje už laimingesnę žmonių ateitį paliko gilius pėdsakus šiame kontinente.

LITHUANIAN SENIOR CITIZEN'S CLUB
VALDYBA ir NARIAI

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiame gilią užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Guzauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard) White, bei kitiems artimiems ir draugams.

Zinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės.

MILLIE KANCERE
V. ir D. YOTKA
S. ir M. YOTKA

MESA, ARIZONA

Mirus

Nancy Gordon

Reiškiame gilią užuojautą velionės sūnui William (Jean) ir jo šeimai, seserims Betty Johnson ir Beverly (Richard) McCormick, uošvei M. Guzauskienei, marčiom Ann Krisiken, Emily (Richard) White, bei kitiems artimiems ir draugams.

Zinokit, kad ir mes liūdim netekę mielos draugės.

GERRY ir FRANK MIKUŽIS
Hickory Hills, Ill.

Vilnis, 1981 gegužės 28